

10

JUNUS / JUNUS

OBJAVLJENA U MEKI , IMA 109 AJETA**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الرَّسُولَ لَكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ① أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا
 إِلَىٰ رَجُلٍ مِنْهُمْ أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ ءَامَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ
 عِنْدَ رَبِّهِمْ ② قَالَ الْكٰفِرُونَ إِنَّ هَذَا السَّحْرُ ③

U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!

**"Elif-Lam-Ra. Ovo su ajeti Mudre Knjige." /1/
 "Zašto je čudno ljudima što Mi objavljujemo jednom između njih: 'Opominji ljude! A vjernike obraduj divnom nagradom kod Gospodara njihova!' Nevjernici govore: 'Ovaj je zaista pravi čarobnjak!'" /2/**

Što se tiče kratica na početku sura, o njima je go - voreno na početku sure El-Bekare. **"Ovo su ajeti Mudre Knjige."** Pokazna zamjenica u značenju je, tj. ovo su ajeti Mudrog i Jasnog Kur'ana. U riječima Uzvišenog: **"Zašto je čudno ljudima"**, tj. Uzvišeni osporava nevjernicima koji se čude slanju Poslanika od ljudi!!! Pa su govorili: "Allah je veći i uzvišeniji od toga da bude čovjek poput Muhammeda Njegov poslanik", pa je Uzvišeni Allah objavio:

"Zašto je čudno ljudima što Mi objavljujemo jednom od njih: 'Opominji ljude! A vjernike obraduj divnom nagradom kod Gospodara njihova.'" Rekao je Mudžahid: da znači dobra djela, namaz, post i zekat, i da će se Muhammed, s.a.v.s., zauzimati za njih. To mišljenje odabire i Ibn-Džerir. U riječima Uzvišenog: "Nevjernici govore: 'Ovaj je zaista pravi čarobnjak'", tj. očiti čarobnjak, a ajet znači: **Bez obzira što smo im poslali Poslanika od njih, čovjeka njihove rase, kao donosioca radosnih vijesti i Poslanika koji opominje. 'Nevjernici govore: 'Ovaj je zaista pravi čarobnjak!'", a zaista su oni lažljivci.**

إِنَّ رَبَّكُمْ
 اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى
 الْعَرْشِ يُدِيرُ الْأُمُورَ مَا مِنْ شَيْءٍ إِلَّا مِنْ عِنْدِنَا ذَلِكُمْ وَاللَّهُ رَبُّكُمْ
 فَاعْبُدُوهُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ③

"Gospodar vaš je Allah, Koji je nebesa i Zemlju za šest dana stvorio a onda se nad Aršom uzvisio i Koji određuje. Niko se neće moći zauzimati ni za koga bez dopuštenja Njegova. Eto to vam je Allah, Gospodar vaš, pa Njemu ibadet činite! Zašto ne razmislite?" /3/

Uzvišeni ističe da je On Gospodar svih Njegovih svjetova i da je On stvorio nebesa i Zemlju za šest dana. Rečeno je da su ti dani kao ovi dani, a rečeno je da je svaki dan kao hiljadu godina koje vi brojite, kao što će doći objašnjenje; zatim se uzvisio nad Aršom, a Arš je najveće od stvorenog i krov svega.

"... i Koji određuje", tj. određuje i upravlja stvorenjima, **"Njemu ne može ništa, ni trunčica jedna na nebesima ni na Zemlji, izmaći" (34:3)**, tj. istovremeno raspolaze svime. Riječi Uzvišenog: **"Niko se neće moći zauzimati ni za koga bez dopuštenja Njegova"** jesu kao riječi Uzvišenog: **"Ko se može pred Njim zauzimati za nekoga bez dopuštenja" (2:255)**. A riječi Uzvišenog: **"Eto to vam je Allah, Gospodar vaš, pa Njemu ibadet činite! Zašto ne razmislite?"**, tj. samo Njemu ibadet činite, Njemu Koji nema druga, **"Zašto ne razmislite?"**, tj. o mnogobošci, vi svojim postupkom obožavate pored Allaha drugog boga, a znate da samo On stvara, kao u riječima Uzvišenog: **"A ako ih zapitaš ko ih je stvorio sigurno će reći: Allah" (43:87)**, i riječima Uzvišenog: **"Upitaj: 'Ko je Gospodar sedam nebesa i ko je Gospodar Arša veličanstvenog?' 'Allah!' - odgovorit će, a ti reci: 'Pa zašto se onda ne bojite?'" (23:86,87)**

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا
 إِنَّهُ يَبْدُوَ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ يُنَادُوا
 كَانُوا يَكْفُرُونَ ④

"Njemu ćete se svi vratiti - Allahovo je istinito obećanje; On doista iz ničega stvara, On će poslije to ponoviti, da bi pavedno nagradio one koji budu vjerovali i dobra djela činili. A one koji ne budu vjerovali čeka piće od ključale vode i patnja nesnosna, zato što su nevjernici bili." /4/

* Objavljena poslije sure El-Isra.

** Osim 40., 94., 95., i 96. Ajeta koji su objavljeni u Medini

Uzvišeni ističe da će se Njemu sve vratiti na Sudnjem danu, nikog neće ostaviti a da ga ne vrati kao što ga je stvorio.

Uzvišeni spominje: kao što je stvorio ljude, tako će ih i vratiti. **"On je Taj Koji iz ničega stvara i On će to ponovo učiniti, to je Njemu lahko."** (30:27)

"Da bi pravedno nagradio one koji budu vjerovali i dobra djela činili", tj.: pravedno i potpunom nagradom.

"A one koji ne budu vjerovali čeka piće od ključale vode i patnja nesnosna, zato što su nevjernici bili", tj. zbog njihovog nevjerovanja bit će kažnjeni na Sudnjem danu različitim patnjama od Vatre užarene i vode ključale, i sjene dima čađavog.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا
وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ
إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ⑤ إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْتَبِرُونَ ⑥

"On je sunce izvorom sjetlosti učinio a mjesec sjajnim, i položaje mu odredio da biste znali broj godina i računanje. - Allah je to mudro stvorio - On potanko izlaže dokaze ljudima koji razumiju." /5/ "U smjeni noći i dana i u onom što je Allah na nabesima i na Zemlji stvorio zaista postoje dokazi za ljude koji se Allaha boje." /6/

Uzvišeni ističe stvaranje znakova koji ukazuju na Njegovu savršenu moć i Njegovu veliku vlast, i da je On učinio zrake koje proizlaze iz sunčevog tijela izvorom svjetlosti, a mjesečeve zrake učinio je sjajnim. Ove zrake, sunčeve i mjesečeve, međusobno se razlikuju, da se ne bi pomiješale.

Odredio je položaje mjesecu: prvo se pojavi malehan, zatim se povećava njegov sjaj i tijelo dok ne dobije puni sjaj, zatim se umanjuje, tako da se vrati u prvobitno njegovo stanje kada prođe tačno mjesec dana, kao u riječima Uzvišenog:

"I mjesecu smo odredili položaje: i on se uvijek ponovo vraća, kao stari savijeni palmin prut. Niti Sunce može Mjesec dostići, niti noć dan preteći - svi oni u svemiru plove" (36:39,40) i riječima Uzvišenog:

"A sunce i mjesec za računanje vremena" (6:96), i riječima Uzvišenog u ovom časnom ajetu **"...i odredio mu"**, tj. mjesecu, **"...položaje, da biste znali broj godina i računanje"**. Kretanjem sunca i mjeseca poznajemo dane, mjesece i godine. **"Allah je to mudro stvorio"**, tj. nije ga stvorio da bi se poigravao nego to ima veliku mudrost i u tome je neoboriv dokaz, kao u riječima Uzvišenog: **"Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da nam se nećete povratiti?"** (23:115) **"On**

potanko izlaže dokaze", tj. objašnjava argumente i dokaze, **"...ljudima koji znaju"**. A riječi Uzvišenog: **"U smjeni noći i dana"**, tj. međusobno se smjenjuju: kada dođe jedno ode drugo i kada ode ovo ne kasni za njim ništa, jesu kao riječi Uzvišenog: **"On tamom noći prekriva dan, koja ga ustoppu prati"** (7:54). A riječi Uzvišenog: **"I u onom što je Allah na nebesima i na Zemlji stvorio"**, od znakova koji dokazuju Njegovu veličinu, jesu kao riječi: **"U stvaranju nebesa i Zemlje i u izmjeni noći i dana, zaista su, znamenja za razumom obdarene"** (3:190), tj. pametne, a ovdje kaže: **"Zaista postoje dokazi za ljude koji se Allaha boje"**, tj. Allahove kazne, Njegova prijekora i Njegove patnje.

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنَّنُوا بِهَا
وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ ⑦ أُولَٰئِكَ مَا وَلَّهُم نَارًا عَمَّا كَانُوا
يَكْسِبُونَ ⑧

"Onima koji ne očekuju da će pred Nas stati i koji su zadovoljni životom na ovom svijetu, koji su u njemu smireni, i onima koji su prema dokazima našim ravnodušni", /7// **"prebivalište njihovo bit će Džehennem, zbog onoga što su radili." /8/**

Uzvišeni ističe stanje mučenika koji nisu vjerovali u susret sa Allahom na Sudnjem danu, ne nadajući se susretu sa Njim, bili su zadovoljni životom na ovom svijetu i duše su im bile smirene u njemu. Rekao je El-Hasen: "Tako mi Allaha, nisu ga ukrasili niti podigli osim da bi bili zadovoljni njime, a oni su ravnodušni prema Allahovim dokazima u kosmosu, i ne razmišljaju o njima."

I ravnodušni su prema vjerskim (šerijatskim) argumentima i ne povinuju im se; njihovo je prebivalište Vatra na Dan povratka, kao nagrada za ono što su radili od grijeha na ovome svijetu i što su poricali Uzvišenog Allaha i Njegova Poslanika, s.a.v.s., i Sudnji dan.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ
بِإِيمَانِهِمْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ⑨ دَعْوُهُمْ
فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ ۗ وَأَخْرَجَهُمْ أَنْ مُحَمَّدٌ
لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑩

"One koji vjeruju i čine dobra djela Gospodar njihov će na pravi put uputiti, zato što vjeruju. Rijeke će teći ispred njih u Džennetima zadovoljstva." /9/ "Molitva njihova bit će u njima: 'Uzvišen nek si, Allahu, pozdrav njihov: 'Mir vama!', a njihova

posljednja molitva: 'Tebe, Allaha, Gospodara svjetova, hvalimo.' /10/

Ovo je objašnjenje o stanju sretnika koji su vjerovali u Allaha, poslanike smatrali istinitim i držali se onoga što im je naređeno pa su radili dobra djela da

bi ih On izveo na pravi put njihovim vjerovanjem. Moguće da harf (bâ) u riječi označava uzročnost, pa bi ajet značio: "Zbog njihovog vjerovanja na ovome svijetu, Allah će ih uputiti na Sirat ćupriju na Sudnjem danu, pa će je prijeći i završiti u Džennetu. Moguće je da ovaj harf označava "ispomoć", kao što je Mudžahid za riječi Uzvišenog: **"Gospodar njihov će na pravom putu podržati, zato što vjeruju"**, rekao: "Bit će im svjetlo pomoću kojeg će ići." Rekao je Ibn-Džurejdž o tome: "Njegovo djelo će mu biti predočeno u lijepom obliku i prijatnom mirisu, kada ustane iz kabura stat će mu na put i obradovati ga svakim dobrom, pa će mu on reći: 'Ko si ti?' A on će odgovoriti: 'Ja sam tvoje djelo', zatim će ga obasjati svjetlom dok ga ne uvede u Džennet." To označavaju riječi Uzvišenog: **"Gospodar njihov će ih njihovim imanom na pravi put uputiti."** A nevjerniku će njegovo djelo biti prezentirano u ružnom obliku i neprijatnom mirisu, obuzet će ga i žestoko se prepirati dok ga ne baci u Vatru. U riječima Uzvišenog:

"Molitva njihova bit će u njima: 'Hvaljen neka si, Allahu!' Pozdrav njihov: 'Mir vama!' A njihova posljednja molitva: 'Tebe, Allaha, Gospodara svjetova hvalimo'", tj. ovo je stanje stanovnika Dženneta. Sufjan Es-Sevri je rekao: "Kada neko od njih bude želio moliti za nešto reći će: 'Hvaljen neka si, Allahu.'" A riječi Uzvišenog:

"Pozdrav njihov: 'Selam!'", jesu kao riječi Uzvišenog: **"A na Dan kad oni pred Njega stanu, On će ih pozdraviti sa: 'Mir vama'" (33:44).** A riječi Uzvišenog:

"A njihova posljednja molitva: 'Tebe, Allaha, Gospodara svjetova hvalimo'", dokaz su da je On, Uzvišeni, Hvaljen zauvijek, obožavan cijeli period, zbog toga je Sebe hvalio kod početka stvaranja i njegovog (ponovnog) nastavljanja. On je Hvaljen na ovom i budućem svijetu i u svim prilikama.

Zbog toga se navodi u hadisu: (549) "Zaista su stanovnici Dženneta nadahnuti hvaljenjem i slavljenjem, kao što su nadahnuti udisanjem."

* NEMA BOGA OSIM NJEGA
NITI GOSPODARA OSIM NJEGA *

* وَلَوْ يَعْلَمُ اللَّهُ لَكِنَّ الشِّرْكَاءَ سُبْحَانَ اللَّهِ
بِالْخَيْرِ لَقَضَىٰ إِلَيْهِمْ أَجْلَهُمْ فَذُرُّوا الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ
يَعْمَهُونَ ﴿١١﴾

"Da Allah ljudima daje zlo onako brzo kao što im se odaziva kad traže dobro oni bi, uistinu, stradali. A Mi ipak ostavljamo da u zabludi svojoj lutaju oni koji ne vjeruju da će pred Nas stati." /11/

Uzvišeni ističe Svoju Blagost i Dobrotu prema Svojim robovima, ne odaziva im se kada mole zlo za njihove živote ili imetke ili djecu u stanju ljutitosti i srdžbe, zaista On zna za odsutnost njihove namjere u tome, zato im se ne odaziva, iz dobrote i milosti, kao što se odaziva kada traže dobro napredak i blagoslov za sebe, svoje imetke i svoju djecu.

Zato je Uzvišeni rekao:

"Da Allah ljudima daje zlo onako brzo kao što im se odaziva kad traže dobro oni bi, uistinu, stradali", tj. uništio bi ih, a čovjek ne bi trebao da upućuje ovakve dove, kao što se navodi u hadisu koji prenosi El-Bezzar od Džabira, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (550) "Nemojte moliti (proklinjati) protiv sebe, vaše djece i imetaka, kako se ne bi podudarilo sa momentom kada Allah prima dove, pa da vam se odazove."

Ovo je poput riječi Uzvišenog:

"Čovjek i proklinje i blagosilja." (17:11)

وَأَدَامَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنبِهِ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا
فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ صُورَهُ وَتَرَكْنَا أَنَّهُ يَدْعُنَا إِلَىٰ ضُرِّهِمْ كَذَلِكَ نُؤَيِّنُ
لِلضَّالِّينَ مَا كَانُوا يَعْمَهُونَ ﴿١١﴾

"Kada čovjeka snađe nevolja, on Nam se moli ili ležeci ili sjedeći ili stojeći. A čim mu nevolju otklonimo on nastavlja kao da Nam se nije ni obraćao molbom zbog nevolje koja ga je zadesila. Tako se nevjernicima čini lijepim ono što rade." /12/

Uzvišeni ističe čovjekov strah kada ga zadesi nevolja, kao što su riječi Uzvišenog:

"A kada ga nevolja dotakne, onda se dugo moli" (41:51), tj. mnogo jer kada ga snađe nevolja, boji se i zabrine, i mnogo se moli da je odstrani u svim njegovim stanjima, a kada mu Allah otkloni njegovu nevolju, on odustane, udalji se ustranu i ode kao da mu nije ništa bilo: **"On nastavlja, kao da Nam se nije ni obraćao molbom zbog nevolje koja ga je bila zadesila."** Zatim Uzvišeni kori ovu njegovu osobinu i njegov put, pa kaže: **"Tako se nevjernicima čini lijepim ono što rade."**

A što se tiče onog koji je na uputi i pravom putu, on se izuzima od toga, kao u riječima Uzvišenog: **"Osim onih koji su strpljivi i koji dobra djela čine." (11:11)**

وَلَقَدْ أَهَلَكْنَا الْقُرُونَ مِنْ قَبْلِكُمْ
لَمَّا ظَلَمُوا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا كَذَلِكَ
نَجْزِي الْقَوْمَ الْجَارِمِينَ ﴿١٣﴾ ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ
لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

"Mi smo drevne narode prije vas uništavali zato što nisu povjerovali kad su im Poslanici njihovi jasne dokaze donosili. Oni nisu htjeli vjerovati. Tako mi kažnjavamo narod nevjernički."/13/ "Zatim smo vas poslije njih nasljednicima na Zemlji učinili, da bismo vidjeli kako ćete postupiti."/14/

Uzvišeni obavještava šta se dogodilo sa drevnim narodima zbog njihovog poricanja poslanika u onome sa čime su im dolazili od jasnih dokaza i jasnih argumenata, zatim ih je Allah zamijenio drugim narodom i poslao im poslanika da nadgleda njihovu pokornost prema Njemu i slijeđenje Njegova poslanika.

U Muslimovom Sahihu navodi se hadis koji prenosi Ebu-Nadre od Ebu-Seida, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (551) "Ovaj svijet je sladak i primamljiv, a Allah vas je postavio namjesnicima na Zemlji i nadgleda kako ćete se ponašati. Čuvajte se ovog svijeta i čuvajte se žena, jer prvo iskušenje sinova Israilovih bilo je u ženama."

وَإِذْ أَنْتَلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا إِنَّا وَهَّاءٌ أَوْ بَدَّلْهُ فَلْيُكُونَ لِي أَنْ بَدَّلْهُ مِنْ نَفْسٍ أُخْرَىٰ إِنَّا أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾ قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُمْ عَلَيْهِمْ وَلَا أَذْرَكُمْ بِهِ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِنْ قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦﴾

"A kad im se kazuju ajeti Naši, koji su jasni, onda govore oni koji ne vjeruju da će pred Nas stati: 'Donesi ti kakav drugi Kur'an, ili ga izmijeni!' Reci: 'Nezamislivo je da ga ja sam od sebe mijenjam, ja slijedim samo ono što mi se objavljuje, ja se bojim - ako budem neposlušan svome Gospodaru - patnje na Velikom danu.'"/15/ "Reci: 'Da Allah nije htio ja vam ga ne bih kazivao niti bi vas On s njim upoznao. Ta ja sam prije poslanstva dugo među vama boravio - zar ne shvatate?"/16/

Uzvišeni ističe tvrdokornost i prigovor mnogobožaca, Kurejšija nevjernika, koji su se okrenuli od Uzvišenog. Kada im je Poslanik, s.a.v.s., čitao Allahovu Knjigu i Njegove jasne argumente, govorili su mu: "Donesi nam kakav drugi Kur'an na drugi način, ili ga

izmijeni u drugi oblik." Uzvišeni Allah rekao je Svom Vjerovjesniku, s.a.v.s.:

"Reci: 'Nezamislivo je da ga ja sam od sebe mijenjam'", tj. nije ovo do mene, ja sam samo rob kome se naređuje i poslanik koji dostavlja od Allaha.

"Ja slijedim samo ono što mi se objavljuje, ja se bojim - ako budem neposlušan svome Gospodaru - patnje na Velikom danu." Zatim je rekao dokazujući im ispravnost onoga sa čim je došao: **"Reci: 'Da Allah nije htio ja vam ga ne bih kazivao niti bi vas On s njim upoznao'",** tj. ovo sa čime sam vam došao dozvoljeno mi je od Allaha i Njegovo je htijenje, želja i dokaz da ga ja nisam izmislio i da ste vi nemoćni da Mu se usprotivite. Vi znate moju iskrenost i povjerljivost, otkako sam odrastao među vama pa do tog kad me je Uzvišeni Allah poslao ne prigovarajte ništa potcjenjujući me time.

Zato je rekao: **"Ta ja sam prije poslanstva dugo među vama boravio - zar ne shvatate"**, tj. zar nemate pameti da njome raspoznajete Istinu od neistine. Zato kada je Herakle, kralj Bizantije, upitao Ebu-Sufjana, koji je tad bio vođa mnogobožaca: "Da li ste ga optuživali za laž prije nego što je to rekao?", odgovorio je Ebu-Sufjan: "Ne." Zatim mu je rekao Herakle: "Znam da on ne bi ostavio laž na ljude, a zatim iznosio laž na Allaha."

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْعَلُ
الْحُجُومُونَ ﴿١٧﴾

"Pa ima li onda nepravdnijeg od onoga koji o Allahu laži iznosi ili koji Njegove dokaze smatra neistinitim? Mnogobošci, doista, neće uspjeti."/17/

Uzvišeni kaže da nema niko nepravdniji **"...od onoga koji o Allahu laži iznosi"**, i koji na Allaha izmišlja laži i smatra da ga je Allah poslao kao vjerovjesnika, a nije tako. Ovakav primjer nije skriven ni bezumnima, a kako da bude vjerovjesnicima. Onome koji kaže ovo iskreno ili lažno neminovno je da mu Allah uputi dokaze, vidljivije od Sunca. Zaista je razlika između Muhammeda, s.a.v.s., i Musejleme El-Kezaba, za onoga ko ih je vidio jasnija od razlike između zore i veoma tamne noći, ko je promatrao svakog od njih dvojice, i njihova djela i njihova govor, i ko je imao moć zapažanja, jasna mu je bila Istina Muhammeda, s.a.v.s., a laž Musejleme El-Kezaba, i Sedžaha i El-Esveda El-Ansija. Rekao je Abdullah bin Selam: "Pošto je Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao u Medinu, ljudi su odjurili³⁷⁶; kada sam ga ugledao vidio sam da njegovo lice nije lice čovjeka

³⁷⁶ On misli na svoj narod, jevreje, a što se tiče Arapa, i to ensarija, bili su u velikoj radosti i veselju prilikom dolaska Muhammeda, s.a.v.s.

koji laže. Prvo što sam čuo od njega bilo je: (552) 'O ljudi, širite selam, hranite gladne i uspostavljajte rodbinske veze, klanjajte noću dok ljudi spavaju, učite u džennet sigurno.'

Hasan bin Sabit rekao je: "Da ni njemu i nisu bili jasni dokazi, njegova intuicija bi ti ukazivala na svako dobro." A što se tiče Musejleme El-Kezaba, svako ko ga je vidio a bio sposoban zapažati saznao je sve o njemu bez sumnje, iz njegovog nerječitog i lošeg govora, njegovih loših i pokvarenih djela i njegovog Kur'ana sa kojim će vječno boraviti u Vatri na Dan žalosti i sramote.

Kolika je samo razlika između riječi Uzvišenog: **"Allah je - nema boga osim Njega - živi i vječni! Održavatelj! Ne obuzima Ga ni drijemež ni san!" (2:255)**, i riječi Musejleme, Allah ga osramotio i prokleo: "O žabo kćerko dviju žaba, krekeći koliko god hoćeš, vodu nećeš zamutiti, niti spriječiti onoga koji hoće da pije."

I njegove riječi, Allah ga osramotio i prokleo: "Slon, a znaš li ti šta je slon, on ima dugu surlu."

I njegove riječi, Allah ga prokleo i udaljio od Njegove Milosti: "I one koje tijesto mijese, i hljeb prave, i one koji jedu zalogaje gomilajući ih i gojeći se, zaista je Kurejš narod sklon agresiji." I druge izmišljotine i blebetanja koja nisu dostojna maksumima (djeci) da ih izgovaraju, osim u vidu ismijavanja i izrugivanja.

Rekao je Es-Siddik, r.a., onima koji su došli iz njegova naroda kajuci se nakon što su čuli od Musejleme ovo što smo spomenuli i slično tome: "Teško vama, gdje su išle vaše pameti? Tako mi Allaha, zaista ovo nije bilo od Boga (objava)." Zato Uzvišeni kaže:

"Ko je nepravdniji od onoga koji laži o Allahu iznosi ili koji govori: 'Objavljuje mi se' - a ništa mu se ne objavljuje, ili koji kaže: 'I ja ću reći isto onako kao što Allah objavljuje.'" (6:93)

A u ovom časnom ajetu kaže:

"Pa ima li onda nepravdnijeg od onoga koji o Allahu laži iznosi ili koji Njegove dokaze smatra neistinom? Mnogobošci, doista, neće uspjeti."

Također, ko je poricao Istinu sa kojom su dolazili poslanici i koja se zasniva na dokazima, nema niko nepravdniji od njega, kao što se navodi u hadisu: (533) "Najnesretniji od ljudi kod Allaha jeste čovjek koji je ubio vjerovjesnika ili onaj kojeg je ubio vjerovjesnik."

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ
وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شَفَعُوا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ أَتَنْتَبِهُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ
فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٨﴾ وَمَا كَانَ
النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ
لَقَضَىٰ بَيْنَهُمْ فِي مَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾

"Oni se, pored Allaha, klanjaju onima koji im ne mogu ni nauditi niti im mogu kakvu korist pribaviti, i govore: 'Ovo su naši zagovornici kod Allaha.' Reci: 'Kako da Allahu kazujete da na nebesima i na Zemlji postoji nešto a On zna da ne postoji! Neka je hvaljen On i vrlo visoko iznad onih koje smatraju Njemu ravnim.'/18/ 'Ljudi su jednu zajednicu sačinjavali, a onda su se jedan drugome suprotstavili. A da nije riječi ranije izrečene od Gospodara tvoga, ovima bi već bilo presuđeno o onome oko čega se razilaze.' /19/

Uzvišeni prigovara mnogobošcima koji su obožavali pored Njega drugoga, smatrajući da će im zagovaranje tih božanstava koristiti kod Allaha, dž.š. Uzvišeni je izvijestio da ona ne mogu nauditi, niti kakvu korist pribaviti, niti šta posjeduju, niti se šta dešava od onoga što oni misle o njima.

Zato je Uzvišeni rekao:

"Reci: 'Kako da Allahu kazujete da na nebesima i na Zemlji postoji nešto a On zna da ne postoji'", tj. zar da obavještavate Allaha o nečemu što On zna da ne postoji na nebesima niti na Zemlji...? Zatim, Allah proglašava Sebe čistim od njihovog mnogoboštva, pa je Uzvišeni rekao: **"Neka je hvaljen On i vrlo visoko iznad onih koje smatraju Njemu ravnim."**

Zatim je Uzvišeni istakao da je ovaj širk, nastao među ljudima, postao nakon što ga nije bilo i da su svi ljudi bili u jednoj vjeri, a to je islam.

Ibn-Abbas rekao je: "Prošlo je između Adema i Nuha deset stoljeća, sve u islamu. Zatim su nastala razilaženja među ljudima, pa su obožavali kipove i kumire, zatim je Allah slao poslanike sa ajetima i Njegovim objašnjenjima, potpunim argumentima i nepobitnim dokazima",

"Da nevjernik ostane nevjernik poslije očigledna dokaza, i da vjernik ostane vjernik poslije očigledna dokaza." (8:42)

"A da nije riječi ranije izrečene od Gospodara tvoga", tj. da nema odluke Uzvišenog da ne kažnjava nikog dok mu ne navede dokaz, i da je stvorenjima odredio određeni rok, presudio bi im o onome oko čega su se razilazili, pa bi vjernike usrećio a nevjernike učinio nesretnim.³⁷⁷

³⁷⁷ Tj.: Pojačao bi im se grijeh zato što nisu vjerovali i što su Allahu druga pripisivali.

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ

مِّن رَّبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لَدَى اللَّهِ فَأَنْظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنظِرِينَ ﴿٢٠﴾

"Oni govore: 'Zašto mu Gospodar njegov ne pošalje jedno čudo?' Ti reci: 'Samo Allah zna ono što će biti, pa pričekajte, i ja ću s vama čekati.'"/20/

Nevjernici kažu: "Zašto mu njegov Gospodar ne pošalje jedno čudo?", tj. da im pretvori brdo Safu u zlato³⁷⁸, ili da im ukloni brda oko Meke pa da na njihovom mjestu budu vrtovi i rijeke ili slično tome. Allah je u stanju to učiniti i On sve može - Mudar je u Svojim djelima i Svojim riječima.

Kao što Uzvišeni kaže:

"Neka je Uzvišen Onaj Koji ti, ako hoće, može dati bolje od toga: vrtove kroz koje rijeke teku i dvorove. Oni čak i čas oživljenja poriču, a Mi smo za one koji čas oživljenja poriču pripremili Vatru razbuktalu" (25:10, 11), i riječi

Uzvišenog:

"A da ne šaljemo čuda, zadržava nas samo to što drevni narodi nisu u njih povjerovali..." (17:59). Uzvišeni kaže: *Pravilo je u Mom stvaranju da im dajem što traže. Ako budu vjerovali, dobro je; u protivnom ubrzam im kaznu.* Zato kada je Poslanik, s.a.v.s., bio u poziciji da odabere između davanja onog što su tražili - ako povjeruju, dobro je; u protivnom bit će kažnjeni - i između toga da im da vremena, odabrao bi ovo drugo kao što je s njima blago postupao Allahov Poslanik, s.a.v.s., više puta. Zato je Uzvišeni rekao upućujući Svog Vjerovjesnika, s.a.v.s., na odgovor za ono što su tražili:

"Ti reci: 'Samo Allah zna ono što će biti'", tj. svaka odredba pripada Allahu, i On zna posljedice stvari.

"...pa pričekajte, i ja ću s vama čekati", tj. pričekajte Allahovu odluku meni i vama, mada su vidjeli veća čuda kod Poslanika, s.a.v.s., nego što su tražili - kada im je pokazao puni mjesec koji se rascijepio u dva dijela: jedan dio bio je iza brda a drugi ispred njega. Ovo je veće od toga i od onog što nisu tražili.

Da su oni time tražili uputu i postojanost na pravom putu, Allah bi im odgovorio ali je znao da to traže iz inada i tvrdoglavosti, pa ih je ostavio u njihovoj nedoumici i sumnji, i znao je da niko od njih neće vjerovati, kao što su riječi Uzvišenog:

"A oni na kojima se ispuni riječ Gospodara tvoga zaista neće vjerovati, makar im došli svi dokazi" (10:96, 97). Oni su niži od toga da im se udovolji u onome što su tražili jer nema koristi u tome zbog njihove tvrdoglavosti, iskvarenosti i fesada. Zato

je Uzvišeni rekao:

"Pa pričekajte, i ja ću s vama čekati."

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِّن بَعْدِ ضَرَاءٍ مَّسَّتْهُمْ إِذَا لَهُمْ مَكْرٌ فِي آيَاتِنَا قُلْ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَكْفُرُونَ ﴿٢١﴾

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّى إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِكِ وَجَرَ بِرَبِّمِ بَرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَقَرِحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لَئِن أَبْجَيْتَنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الْشَّاكِرِينَ ﴿٢٢﴾ فَلَمَّا أَنْجَاهُمْ إِذَا هُمْ يَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَعَيْتُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

"A kada Mi dopustimo da osjete milost poslije nevolje koja ih snađe, oni se opet dokazima Našim izruguju. Reci: 'Allah je brži da izvrgne ruglu; izaslanici Naši ono što vi ispletkarite doista zapisuju.'"/21/ "On vam omogućava da kopnom i morem putujete, pa kad ste u lađama, i kad one uz blag povjetarac zaplove s putnicima, te se oni obraduju tome, naiđe silan vjetar i valovi navale na njih sa svih strana, i oni se uvjere da će nastradati, iskreno se mole Allahu: 'Ako nas iz ovoga izbaviš, sigurno ćemo biti zahvalni.'"/22/ "A kad ih On izbavi, oni jednom bez ikakva osnova čine nered na Zemlji! O ljudi, nepravda koju činite da biste u životu na ovom svijetu uživali - samo vama šteti, Nama ćete se poslije vratiti i Mi ćemo vas o onom što ste radili obavijestiti."/23/

Uzvišeni ističe da kada učini da ljudi osjete milost poslije nevolje, kao što je blagostanje poslije teškoće, **"...Oni se opet dokazima našim izruguju",** tj. izruguju se i poriču, kao što su riječi Uzvišenog: **"Kada čovjeka snađe nevolja, on Nam se moli, ili ležeći, ili sjedeći, ili stojeći." (10:12).** A riječi Uzvišenog: **"Reci: 'Allah je brži da izvrgne ruglu'",** tj. najviše pušta i čeka, tako da kada čovjek grješnik misli da neće biti kažnjen, u trenucima nehaja, bude usmrćen, a časni pisari pišu i broje sve što radi, zatim to iznose pred Onog Koji zna nevidljivo i vidljivo pa ga On nagradi za lijepo a za ružno kazni.

Zatim Uzvišeni ističe da:

"On vam omogućava da kopnom i morem putujete", tj. čuva vas, **"Pa kad ste u lađama, i kad one uz blag povjetarac zaplove s putnicima, te se oni obraduju tome",** tj. plove velikom brzinom, kad **"...naiđe",** tj. naiđe tim lađama **"...silan vjetar",** tj.

strahovit,

³⁷⁸ Vratiti se na hadis br. 167., vezan za ajet br. 164. iz sure El-Bekare.

"...i valovi navale na njih sa svih strana", tj. pritisnu ih valovi, tad ne mole kipeve ni kumire, nego samo Njega mole i prizivaju, kao što kaže Uzvišeni:

"Kad vas na moru nevolja zadesi, tada nema onih kojima se inače klanjate, postoji samo On. A kad vas On na kopno spasi, vi okrećete glave; čovjek je uvijek nezahvalan." (17:67) A

ovdje je rekao:

"Iskreno se mole Allahu: 'Ako nas iz ovoga izbaviš'", tj. iz ove situacije **"...sigurno ćemo biti zahvalni"**, tj. samo ćemo Tebe obožavati, kao što samo Tebe molimo ovdje. **"...A kad ih On izbavi"**,

tj. iz te neprilike,

"...oni odjednom, bez ikakva osnova, čine nered na Zemlji", tj. kao što su riječi Uzvišenog:

"Kao da nam se nije ni obraćao molbom zbog nevolje koja ga je zadesila." (10:12) **"O ljudi, nepravda koju činite samo vama šteti"**, i vi nikome ne štetite.

"...Da biste u životu na ovom svijetu uživali", tj. uživate u životu na ovome svijetu, koji je prolazan i bijedan.

"Nama ćete se poslije vratiti", tj. vaše mjesto gdje ćete skončati kod Nas je.

"I Mi ćemo vas o onome što ste radili obavijestiti", tj. obavijestit ćemo vas o svim vašim djelima i dati vam naknadu za njih, pa ko bude našao dobro neka zahvali Allahu, a ko bude našao nešto drugo neka samo sebe kori.

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّى إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَدِرُونَ عَلَيْهَا أَنهَذَا أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَنْ لَدْ تَعْنُ بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نَقْضِلُ الْأَيُّمَ لِقَوْمٍ يَنْفَكُونَ ﴿٢٤﴾ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٥﴾

"Život na ovom svijetu sličan je bilju zemaljskom na koje Mi spustimo s neba kišu s kojim se ona izmiješa, kojim se onda hrane ljudi i stoka. Pa kad se Zemlja ukrasi svojim ruhom i okiti, i kad stanovnici njezini pomisle da su oni toga gospodari, dođe zapovijed Naša, noću ili danju, i Mi to pokosimo kao da prije ničega nije ni bilo. Eto tako Mi potanko izlažemo dokaze narodu koji hoće da razmisli."/24/ "Allah poziva u kuću mira i ukazuje na pravi put onome kome On hoće."/25/

Allah navodi primjer ljepote u životu na ovome svijetu i brzinu njegovog prolaska, poput bilja koje izvodi iz Zemlje pomoću kiše koju spušta s neba,

kojim se onda hrane ljudi, od usjeva i različitih plodova, i što jede stoka od trave i zelja.

"Pa kad se Zemlja ukrasi svojim ruhom", tj. svojim prolaznim ukrasima, **"...i okiti"**, tj. uljepša se onim što izlazi iz nje od svakovrsnih cvjetova. **"I kad stanovnici njezini pomisle"**, oni koji su je sijali, **"...da su oni toga gospodari"**, tj. da mogu to ubrati, iznenadi ih grmljavina ili strašan vjetar, zatim se osuše njeni listovi i propadnu plodovi.

Zato je Uzvišeni rekao:

"Dođe zapovijed Naša noću ili danju, i Mi to pokosimo", tj. postane okorjelo i suho nakon zelenila,

"...kao da prije ničega nije ni bilo".

Rekao je Katade: "Tj. kao da nije uspijevalo niti bilo." Kao što kaže Uzvišeni:

"I oni su u Zemlji svojoj osvanuli mrtvi, nepomični, kao da na njoj nikad nisu ni postojali." (11:67,68). Zatim je rekao Uzvišeni:

"Eto tako Mi potanko izlažemo dokaze", tj. objašnjavamo argumente i dokaze, **"...narodu koji hoće da razmisli"**, koji uzima pouku ovim primjerom, brzim prolaskom dunjaluka pored njegovih stanovnika uz zaslijepljenost njime i uvjerenost u njegov određeni rok i njegovo izmicanje, jer je njegova osobenost izmicanje od onog ko ga traži i traženje onog ko bježi od njega.

"Allah poziva u kuću mira..." Pošto je Uzvišeni spomenuo dunjaluk i brzinu njegovog prolaska, davao je prednost Džennetu i pozivao u njega, nazvavši ga kućom mira, tj. od nesreća, manjkavosti i katastrofa, pa kaže Uzvišeni:

"Allah poziva u kuću mira i ukazuje na pravi put onome kome On hoće."

U hadisu koji prenosi El-Lejs od Džabira bin Abdullaha, r.a., stoji da je rekao: (554) "Izašao nam je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednog dana, zatim je rekao: 'Vidio sam u snu kao da je Džibril kod moje glave a Mikail kod mojih nogu, pa je jedan od njih dvojice govorio svome drugu: Navest ću primjer: Slušaj, čule ti uši, i poimaj, srce ti poimalo! Primjer tog i tog naroda jeste kao primjer vladara koji je uzeo predio zatim sagradio u njemu kuću i priredio u njoj gozbu, zatim poslao izaslanika da pozove ljude na ručak, pa su se neki odazvali, a neki nisu. Allah je Vladar, predio je islam, kuća je Džennet, a ti, o Muhammede, poslanik si; ko ti se odazove ući će u islam, a koude u islam ući će u Džennet, a ko uđe u Džennet jest će iz njega.'" Prenosi ga Ibn-Džerir.

لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ

وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

﴿٢٦﴾

"One koji čine dobra djela čeka lijepa nagrada, i više od toga! Lica njihova neće tama i

potištenost prekrivati, oni će stanovnici Dženneta biti, u njemu će vječno boraviti."/26/

Uzvišeni ističe da onome koji bude uljepšavao djela na dunjaluku, uz vjerovanje i činjenje dobrih djela, slijedi lijepa nagrada na budućem svijetu, kao što su riječi Uzvišenog: **"Zar nagrada za dobro učinjeno djelo može biti nešto drugo do dobro?" (55:60)** Komentaranje riječi "...i više od toga", sa gledanjem u lice Plemenitog Allaha, prenosi se od Ebu-Bekra es-Siddika, Huzejfe ibn el-Jemana, Abdullaha bin Abbasa, Seida bin el-Musejjeba, grupe tabiina, i drugih iz prvih i kasnijih generacija (selefa i halefa). Između ostalog, El-Imam Ahmed prenosi od Suhejla er-Rumija, r.a.: (555) "Da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učio ovaj ajet:

'One koji čine dobra djela čeka lijepa nagrada, i više od toga.' Zatim je rekao: 'Kada uđu stanovnici Dženneta u Džennet i stanovnici Vatre u Vatra, viknut će melek: 'O stanovnici Dženneta, vi imate kod Allaha obećanje i On želi da vam ga ispunji', pa će reći: 'Kakvo obećanje! Zar nije učinio da pretegnu naše terezije? Zar nije učinio bijelim naša lica, uveo nas u Džennet, a izbavio od Vatre?' - Rekao je prenosioc: 'Pa će im se otkriti zastor i gledat će u Njega; tako mi Allaha, nije im Allah dao ništa draže od gledanja u Njega niti veselije za njihove oči.'"

Prenosi Ibn-Džerir: (556) od Ubej bin Ka'ba, da je pitao Allahova Poslanika, s.a.v.s., za riječi Uzvišenog Allaha: **'One koji čine dobra djela čeka lijepa nagrada, i više od toga'**, a on mu je odgovorio: 'Lijepa nagrada je Džennet, a više od toga jeste gledanje u lice Uzvišenog Allaha.'

A riječi Uzvišenog: "Lica njihova neće tama prekrivati", tj. tama i crnilo na Sudnjem danu, kao što će zadesiti lica nevjernika i grješnika tama i prašina. ولا دلة **"...I potištenost"**, tj. poniženje i niskost. Oni neće dobiti prezir iznutra niti svana, nego će biti kao što je rekao Uzvišeni o njima:

"I njih će Allah strahote toga Dana sačuvati i blaženstvo i radost im darovati" (76:11), tj. blaženstvo u njihovim llicima i radost u njihovim srcima. Allah nas učinio takvima Svojom Dobrotom i Milošću - AMIN.

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ
مَّا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ كَأَمْثَلِ الْأَعْمَىٰ يُجَاهِدُهُمْ قُطْعَانٌ مِنَ اللَّيْلِ
ظُلْمًا ۖ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٦﴾

"A one koji čine nevaljala djela čeka kazna srazmjerna onom što su počinili, njih će potištenost prekrivati, niko ih od Allaha neće zaštititi, lica će im biti tamna kao da su se na njih spustili dijelovi mrkle noći, stanovnici

Vatre će oni biti, i u njoj će vječno boraviti."/27/

Pošto je Uzvišeni saopćio stanje sretnika kojima je nagrada umnogostručena - i više od toga, spominje stanje nesretnika, Svoju pravednost prema njima, i da ih On kažnjava za njihovu namjeru srazmjerno njoj i ništa više od toga; **"...njih će potištenost prekrivati"**, tj. zadesit će ih i obuzeti potištenost od njihovih grijeha i straha, kao što je rekao Uzvišeni:

"I vidjet ćeš kako ih ponižene i klonule Vatri izlazu" (42:43), a riječi Uzvišenog: **"Niko ih od Allaha neće zaštititi"**, tj. niko neće spriječiti i odbraniti da ih ne zadesi kazna, kao što su riječi

Uzvišenog: **"Tog dana čovjek će povikati: 'Kuda da se bježi?' Nikuda! Utočišta nema, toga Dana bit će Gospodaru tvome prepušteni."**

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا
ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ أَنتُمْ وَشُرَكَاؤُكُمْ فَوَيْلٌ لَنَا بَيْنَهُمْ
وَقَالَ شُرَكَاؤُهُمْ مَا كُنْتُمْ لَنَا تَعْبُدُونَ ﴿٢٨﴾ فَكَيْبَ اللَّهُ شَهِيدًا
بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِن كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لِغُفْلِينَ ﴿٢٩﴾ هُنَالِكَ تَبَوَّأُ كُلُّ
نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ ۗ وَرُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ ۖ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوا
يَفْتَرُونَ ﴿٣٠﴾

"A na Dan kad ih sve okupimo reći ćemo onima koji su Allahu druge ravnim smatrali: 'Stanite i vi i božanstva vaša! Pa ćemo ih razdvojiti, a božanstva njihova će reći: 'Niste se vi nama klanjali.'" /28/ " Allah je dovoljan svjedok i nama i vama, mi doista nismo znali da ste nam se klanjali."/29/ Tu će svako znati ono što je prije uradio - bit će vraćeni Allahu, svom istinskom Gospodaru, a neće im biti onih koje su izmišljali."/30/

Uzvišeni kaže: **"A na Dan kad ih sve skupimo"**, tj. sve stanovnike Zemlje, od džina i ljudi, dobrih i loših,

"...reći ćemo onima koji su Allahu druge ravnim smatrali: 'Stanite i vi i božanstva vaša!'", tj. stanite na vašem mjestu, vi i božanstva vaša, i razdvojite se od vjernika. Kao što su riječi Uzvišenog:

"A vi, o grješnici, danas se odvojite" (36:59), i kao što je u hadisu: (557) "Mi smo na Sudnjem danu na brežuljku iznad ljudi."

A riječi Uzvišenog: **"Pa ćemo ih raz-dvojiti"**, tj. razdvojiti ćemo ih od njihovih božanstava, a oni će poricati to da su ih obožavali, da nisu imali ništa s njima, kao što su riječi Uzvišenog:

"Božanstva će poreći da su im se klanjali"

(19:82). U ovom ajetu navode se riječi božanstava njihovim obožavaocima:

"A božanstva njihova će reći: 'Niste se vi nama ibadet čininite'", tj. nismo primjećivali da ste nas obožavali.

"Allah je dovoljan svjedok i nama i vama", da mi nismo znali za to i da ste nas obožavali ne znajući za vas. Allah je svjedok da vas mi nismo pozivali da nas obožavate, niti smo vam to naređivali, niti smo bili zadovoljni time. Ovo je veliki prijekor mnogobošcima u momentu kada im podrška bude nepotrebnija a kako i ne, kad su napustili pokornost Živom i Vječnom, Koji čuje i vidi, i Koji je moćan sve učiniti. On je postavio dokaz Svojim robovima, pa im je slao Poslanike i objavljivao knjige sa naredbama i zabranama, kao što je rekao Uzvišeni:

"Mi smo svakom narodu Poslanika poslali: Allahu ibadet činite, a kumira se klonite: i bilo je među njima onih kojima je Allah na pravi put ukazao a i onih koji su zaslužili da ostanu u zabludi" (16:36). Mnogobožaca ima više vrsta, Allah je spomenuo u Svojoj Knjizi i objasnio njihova stanja i riječi i odgovorio im, na ono na čemu su, najpotpunijim odgovorom.

A riječi Uzvišenog: **"Tu će svako saznati ono što je prije uradio",** tj. na Sudnjem danu svako će biti obaviješten i saznat će šta je prethodno uradio od dobrih ili loših djela, kao što su riječi Uzvišenog: **"Toga dana čovjek će o onome što je pripremio a što propustio obaviješten biti" (75:13),** a riječi Uzvišenog: **"Bit će vraćeni Allahu, svom istinskom Gospodaru",** tj. vratit će se sa svim svojim djelima Allahu i Njegovoj pravednoj odluci, pa će ih On razvrstati i presuditi im, i uvesti stanovnike Dženneta u Džennet, a stanovnike Vatre u Vatru. **"A neće im biti onih",** tj. otići će i izdvojiti će se od mnogobožaca, **"...koje su izmišljali",** tj. koje su obožavali pored Allaha, izmišljajući laži na Njega, neka je Hvaljen i visoko iznad onoga što Mu oni pripisuju.

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَرَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ
الْأُمُورَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾ فَذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ
الْحَقُّ فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ﴿٣٢﴾ كَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَةُ
رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

"Upitaj: 'Ko vas hrani s neba i iz Zemlje, čije su djelo sluh i vid, ko stvara živo iz neživog, a pretvara živo u neživo i ko upravlja svim?' 'Allah', reći će oni. A ti reći: 'Pa zašto Ga se onda ne bojite?'" /31/ "To vam je Allah, Gospodar vaš istinski! Zar poslije Istine ima

išta osim zablude? Pa kuda se onda odmećete?"/32/ "Tako će se obistiniti riječ Gospodara tvoga da vjerovati neće oni koji u grijehu žive." /33/

Allah navodi neoboriv dokaz o Svojoj jednoći u "uluhijetu" mnogobošcima koji priznaju Njegovo jedinstvo i Njegovo gospodarstvo pa kaže:

"Upitaj: 'Ko vas hrani s neba i iz Zemlje'", tj. ko pušta s neba kišu Njegovom odredbom i htijenjem, pa niču sjemenje, žitarice i plodovi.

To je poput riječi Uzvišenog:

"...Ili, ko je taj koji će vas nahraniti, ako On hranu Svoju uskrati?" (57:21), a riječi Uzvišenog: **"...čije su djelo sluh i vid",** tj. ko bi vam darovao sluh i vid da je On htio oduzeti ga ili uskratiti, jesu kao riječi Uzvišenog:

"Reći: 'On sve stvara i daje vam sluh i vid.'"

"Ko stvara živo iz neživog, a pretvara živo u neživo", tj. ko izvodi plod iz sjemenke i sjemenku iz ploda, i izvodi vjernika od nevjernika i nevjernika od vjernika, i jaje od kokoške i kokošku iz jajeta i tako dalje, što se dešava sa svim stvarima, **"...i ko upravlja",** tj. u čijoj je ruci vlast nad svim, i ko uzima u zaštitu, i od koga niko ne može zaštićen biti? On je Taj Koji upravlja i donosi presudu, i niko ne može presudu Njegovu pobiti, i Koji neće biti pitan za ono što radi, a oni će biti pitani.

"Allah!, reći će oni", tj. priznaju da je Uzvišeni Allah Taj Koji opskrbljuje da je Stvoritelj i Upravitelj, i to znaju.

"A ti reći: 'Pa zašto Ga se ne bojite'", tj. zar se ne bojite da obožavate pored Njega drugog boga, po vašem mišljenju i neznanju (džehlu).³⁷⁹

A riječi Uzvišenog: **"To vam je Allah, Gospodar vaš istinski",** tj. Onaj za Kojeg ste priznali da je On pokretač svega toga, On je Gospodar vaš i Bog vaš, i samo Njemu morate iskazivati pokornost. **"Zar poslije Istine ima išta osim zablude",** tj. svako božanstvo osim Njega ništavno je nema drugog boga osim Njega, On je jedan i nema druga u tome. **"Pa kuda se onda odmećete",** tj. kako se odmećete od pokornosti (ibadeta) Njemu ka pokornosti drugom osim Njega, a vi znate da je On Gospodar Koji je sve stvorio i Koji upravlja svime.

A riječi Uzvišenog:

"Tako će se obistiniti riječ Gospodara tvoga da vjerovati neće oni koji u grijehu žive", tj. kao što su se mnogobošci izjasnili njihovim širkom i obožavanjem pored Allaha drugog, uz priznavanje

³⁷⁹ Rekao sam: Zaista ih je Allah obavezao argumentom i dokazom zbog njihovog svjedočenja i priznavanja da je Onaj Ko je Stvoritelj, Opskrbitelj, Upravitelj i Dobročinitelj, preči i zaslužniji da mu se čini ibadet od onog koji nije stvarao i davao opskrbu, niti je činio dobročinstvo i upravljao pa kako obožavate pored Allaha gluhe i nijeme koji ne razumiju, vi znate da su Allahova svojstva potpuna i savršena, a znate da su svojstva vaših božanstava nesavršena, pa zar se ne bojite Allaha.

Njegovih svojstava gospodarstva, zbog toga će im se obistiniti Allahova riječ da su oni nesretnici, stanovnici Vatre, koju su dobili kao nagradu srazmjerno vrsti djela, kao u riječima Uzvišenog:

“Jesu’ - reci će oni - ‘ali još je davno određeno da će nevjernici kažnjeni biti.’” (39:71)

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ
مَنْ يَبْدُوُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ قُلْ اللَّهُ يَبْدُوُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ
فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ ﴿٣٩﴾ قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ

قُلْ اللَّهُ يَهْدِي الْحَقَّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ مَنْ لَا يَهْدِي إِلَّا
أَنْ يَهْدِي فَأَلَكُمُ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٤٠﴾ وَمَا يَنْبَغُ أَكْثَرُهُمْ لِإِطْطَانًا إِنَّ
الظَّنَّ لَا يَعْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلَيْهِ يَمْتَصِحُونَ ﴿٤١﴾

“Reci: ‘Može li ijedno vaše božanstvo stvarati iz ničega, zatim to ponovo učiniti?’ Rec: ‘Allah stvara iz ničega, zatim će to ponovo učiniti! Pa kuda se onda odmećete?’”/34/
“Reci: ‘Može li ijedno vaše božanstvo uputiti na pravi put?’ I odgovori: ‘Samo Allah upućuje na pravi put! Pa da li je onda dostojniji da se slijedi Onaj Koji na pravi put upućuje ili onaj koji ni sam nije na pravom putu, osim ako ga drugi na pravi put ne uputi? Šta vam je, kako rasuđujete?’”/35/
“Većina njih slijedi samo pretpostavke, ali pretpostavke nimalo nisu od koristi Istini, Allah uistinu dobro zna ono što oni rade.”/36/

Ovo je poništenje njihovih tvrdnji, što su druge

Allahu smatrali ravnim, i ukidanje njihovih dokaza.

“Reci: ‘Može li ijedno vaše božanstvo stvarati iz ničega, zatim to ponovo učiniti?’”, tj. da li među onima koje obožavate pored Allaha ima onih koji stvaraju nešto poput nebesa i Zemlje, zatim da ih unište pa ih stvore iznova?

“Reci: ‘Allah’”, samo je On Taj Koji ovo čini,
“...pa kuda se onda odmećete?”, tj. kako odlazite s puta upute u zabludu, a vi to znate.

“Reci: ‘Može li ijedno vaše božanstvo uputiti na pravi put?’ I odgovori: ‘Samo Allah upućuje na pravi put’”, tj. niko od njih ne može na pravi put uputiti, i vi to znate, da oni ne upućuju, niko ne mijenja srca iz zablude u Uputu osim Jedinog Allaha, Koji nema druga.

“Pa da li je onda dostojniji da se slijedi Onaj Koji na pravi put upućuje ili onaj koji ni sam nije na pravom putu, osim ako ga drugi na pravi put ne uputi?”, tj. da li da se slijedi Onaj Koji upućuje na pravi put i Koji daje vid poslije sljepila, ili da se slijedi onaj koji ničemu ne upućuje, već on biva upućen od drugoga? Kao što je Uzvišeni rekao izvještavajući o Ibrahimu:

A riječi Uzvišenog: **“Šta vam je, kako rasuđujete?” (19:42)**, tj. kako ste poistovjetili Allaha sa Njegovim stvorenjima i izjednačili to sa ovim, i obožavali ovo i ovo pa zašto niste bili u ibadetu samo Uzvišenom

Gospodaru i iskreno mu ispovijedali vjeru i odanost? Zatim je Uzvišeni istakao da oni u njihovoj vjeri slijede pretpostavke, fantazije i sumnje, a to nimalo nije od koristi Istini.

“Allah, uistinu, dobro zna ono što oni rade.” Ovo je zastrašivanje i velika prijetnja, jer je Uzvišeni istakao da će ih On kazniti za to potpunom kaznom.

وَمَا كَانَ
هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَى مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ
يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَارِيبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾ أَمْ يَقُولُونَ
أَفْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا مَنْ سِوَاكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾ بَلْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا لِيُحِطُوا بِعِلْمِهِ وَمَا يُأْتِيهِمْ
نَأْوِيلُهُ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الظَّالِمِينَ ﴿٤٩﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ وَرَبُّكَ
أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٥٠﴾

“Ovaj Kur'an nije izmišljen, od Allaha je - on potvrđuje istinitost prijašnjih objava i objašnjava propise, u njega nema sumnje, od Gospodara svjetova je!”/37/
“A oni govore: ‘On ga izmišlja!’ Rec: ‘Pa dajte vi jednu suru kao što je njemu objavljena, i koga god hoćete, od onih u koje mimo Allaha vjerujete, u pomoć pozovite, ako istinu govorite.’”/38/
“Oni poriču prije nego temeljito saznaju šta ima u njemu, a još im nije došlo ni tumačenje njegovo tako su isto oni prije njih poricali, pa pogledaj kako su nasilnici završili.”/39/
“Ima ih koji u Njega vjeruju, a ima ih koji ne vjeruju u Njega. A Gospodar tvoj najbolje poznaje smutljivce.”/40/

Ovo je dokaz nedostiznosti i nadnaravnosti Kur'ana, i da čovjek nije u stanju sastaviti ni deset sura sličnih Kur'anu, niti jednu suru poput njega, jer je po svojoj rječitosti i retorici, sadržaju i ljepoti, i obuhvatanjem velikih i obimnih značenja, korisnih na dunjaluku i ahiretu, nemoguće da bude osim od Allaha, Kojem nije ništa slično u Njegovom biću, niti Njegovim svojstvima, niti Njegovim djelima i Njegovim riječima; Njegov govor ne slični govoru stvorenja, zato je Uzvišeni rekao:

“Ovaj Kur'an nije izmišljen, od Allaha je”, tj. ovaj Kur'an moguć je samo od Allaha, i on ne slični ljudskom govoru.

“On potvrđuje istinitost prijašnjih objava”, tj. od prethodnih knjiga, i njihov je zaštitnik i

objašnjava što je ušlo u njih od iskrivljanja, interpretacije i mijenjanja.

A riječi Uzvišenog:

"I objašnjava propise, u njega nema sumnje, od Gospodara svjetova je", tj. objašnjava propise, halal i haram, jasno potpuno dovoljno i istinito bez imalo sumnje, od Allaha je, Gospodara svjetova.

A riječi Uzvišenog: **"A oni govore: 'On ga izmišlja.' Reci: 'Pa dajte vi jednu suru kao što je njemu objavljena, i koga god hoćete, od onih u koje mimo Allaha vjerujete, u pomoć pozovite, ako istinu govorite'"**, tj. ako ste sumnjali u to da je od Allaha i rekli ste da je on Muhammedovo s.a.v.s., djelo lažuci i izmišljajući na Allaha, dž.š., i na Muhammeda, s.a.v.s., pa on je s ovim Kur'anom; ako hoćete, donesite i vi jedan poput njega, tj. od ove vrste, i tražite pomoć u tome od ljudi i džina.

"Reci: 'Kad bi se svi ljudi i džinovi udružili da sačine jedan ovakav Kur'an, oni, kao što je on, ne bi sačinili, pa makar jedni drugima pomagali.'" Zatim je taj izazov skratio na deset sura,

pa na početku poglavlja Hud kaže:

"Zar oni da govore: 'On ga izmišlja! Reci: 'Pa sačinite vi deset Kur'anu sličnih, izmišljenih sura, i koga god hoćete, od onih u koje pored Allaha vjerujete, u pomoć pozovite, ako je istina što tvrdite!'" (11:13) Zatim smanjuje na

jednu suru, pa u ovom poglavlju kaže:

"A oni govore: 'On ga izmišlja.' Reci: 'Pa dajte vi jednu suru, kao što je njemu objavljena, i koga god hoćete, od onih u koje mimo Allaha vjerujete, u pomoć pozovite, ako istinu govorite.'" Ovo je treći stupanj izazova, kao što je slično istaknuto u medinskoj suri El-Bekare, gdje se ističe da oni to ne mogu nikada učiniti, pa kaže:

"...Pa ako ne učinite, a sigurno nećete učiniti, onda se čuvajte vatre..." (2:24) Ovo uprkos tome što su govorništvo i pjesništvo kao prirodne osobine Arapa, bile u to vrijeme dostigle svoje vrhunac. Od Allaha im je došao Kur'an, koji prije nisu poznavali. Povjerovali su ga i prihvatili oni koji su u njemu vidjeli i razumjeli vrhunsku retoriku, ljepotu stila, eleganciju izraza i saopćenje istine, i postali njegovi najbolji poznavaooci, najbolje shvatali njegova značenja i najčvršće ga se pridržavali. Isto tako shvatili su i čarobnjaci da je i ono što je pokazao Musa, a.s., moglo doći samo od onoga koji je pomognut i poslan od Allaha, dž.š., kao što je Isa, a.s., imao moć oživljavanja mrtvih i liječenje slijepih i gubavaca, što je bilo nedostižno za medicinu toga vremena, pa su njegovi suvremenici povjerovali da je Isa, a.s., isključivo Allahov poslanik. Zato se u sahih, vjerodostojnom hadisu prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (558) "Nije bilo nijednog vjerovjesnika a da mu nisu bili dati znaci (čuda) na osnovu kojih su ljudi vjerovali, a ono što je meni dato jeste Objava

koju mi je Allah dostavio i nadam se da ću imati od svih najviše sljedbenika."

"Oni poriču prije nego temeljito saznaju šta ima u njemu, a još im nije došlo ni tumačenje njegovo." Oni negiraju Kur'an, a nisu ga ni razumjeli ni shvatili.

"...a još im nije došlo ni tumačenje njegovo", tj. zbog neznanja i zablude nisu vidjeli u njemu uputu i istinsku vjeru.

"...tako su isto oni prije njih poricali", tj. prethodni narodi.

"...pa pogledaj kako su nasilnici završili". Zato neka se oni koji poriču Kur'an pripaze da ih ne stigne ista kazna koja je stigla i njihove prethodnike. Zatim, Allah Uzvišeni kaže:

"Ima ih koji u njega vjeruju", tj. među ovima kojima sam te poslao Muhammede, ima onih koji vjeruju u ovaj Kur'an, koji te slijede, i koristi se svojim poslanstvom (kako bi bio spašen)...

"...a ima i onih koji ne vjeruju u njega", koji će tako i umrijeti, i biti tako proživljeni. **"A Gospodar tvoj najbolje poznaje smutljivce"**, pa će svakoga nagraditi onako kako zaslužuje - pravim putem ili zabludom. On je pravedan i nikome nasilje ne čini.

Nema drugog boga, niti gospodara, osim Njega.

وَأَن كَذَّبُوا فَقُلْ لِي عَمَلٍ وَلَاكُمْ عَمَلٌ
 أَنْتُمْ بَرِيءُونَ مِمَّا عَمِلُوا وَأَنَا بَرِيءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٤١﴾ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَسْتَمِعُونَ
 إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصَّمَّ وَلَوْ كَانُوا لَا يَتَعْقَلُونَ ﴿٤٢﴾ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَنْظُرُ
 إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْىَ وَلَوْ كَانُوا لَا يَبْصُرُونَ ﴿٤٣﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ
 النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٤﴾

"I ako te oni budu u laž utjerivali, ti reci: 'Meni moja, a vama vaša djela; vi nećete odgovarati za ono što ja radim, a ja neću odgovarati za ono što vi radite.'" /41/ "Ima ih koji dolaze da te slušaju. A možeš li ti učiniti da te gluhi čuju, koji ni pameti nemaju."/42/ "A ima ih koji te posmatraju, a možeš li ti uputiti na pravi put slijepi, koji ni razuma nemaju."/43/ "Allah, zaista, neće nikakvu nepravdu ljudima učiniti, ljudi je sami sebi čine."/44/

Allah Uzvišeni govori Svome Poslaniku, s.a.v.s.: Ako te ovi idolopoklonici budu u laž nagonili, ti ih ostavi i nemoj imati ništa s njima i njihovim postupcima, i reci: **"Meni moja, a vama vaša djela..."**³⁸⁰ Kao što Uzvišeni kaže:

"Reci: 'O nevjernici, ja se neću klanjati onima kojima se vi klanjate.'" "...ima ih koji dolaze da te slušaju", tj. da slušaju Allahov i tvoj govor, koji

³⁸⁰ Ovo je bilo prije objavljivanja tzv. "ajeta sablje".

ima veliki uticaj na srca. Nije u tvojoj moći da ih urazumiš, niti uputiš na pravi put, kao što ni gluhom sluh ne možeš dati, niti slijepom vid povratiti. Ne možeš ih ni na pravi put uputiti, ako to Allah ne bude htio. Allah Uzvišeni, zatim, kaže da On nikome nasilje ne čini, a upućuje na pravi put onoga ko se kur'anske upute drži, otvarajući slijepom oči, gluhom uši, i zapečaćena ljudska srca. Neke, pak, time još više udaljava od pravog vjerovanja, jer On je savršeno Mudar i raspolaže Svojim djelima i postupcima. On neće biti pitan za ono što čini, a ljudi će biti pitani za svoja djela.³⁸¹ Zato Allah Uzvišeni kaže:

"Allah, zaista, neće nikakvu nepravdu ljudima učiniti, ljudi je sami sebi čine." U hadisu kudsiju, koga od Allahovog Poslanika prenosi Ebu-Zerr, a on od Allaha, dž.š., stoji: (559) *"O Moji robovi, Ja sam sebi zabranio nepravdu, kao što sam je i vama zabranio pa ne činite nepravdu... O Moji robovi, Ja vaša djela pamtim i bilježim, pa ću vas po njima i nagrađivati, pa ko bude nagrađen dobrim, neka zahvali Allahu, a ko bude nagrađen ružnim, neka sam sebe prekorava."* Hadis prenosi Muslim.

وَيَوْمَ يُنْفَخُ كِتَابُكُمْ

وَيَوْمَ يُنْفَخُ كِتَابُكُمْ
يَلْبَسُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ فَدَخَسَ الَّذِينَ كَذَبُوا
"A na Dan kada ih On sakupi, učinit će im se da su boravili samo jedan sat u danu, i jedni druge će prepoznati. Oni koji su poricali da će pred Allaha stati i koji nisu pravim putem išli, bit će izgubljeni!"/45/

Uzvišeni Allah podsjeća ljude na Kijametski dan, kada će ih sakupiti iz njihovih grobova na mjesto suđenja: **"A na Dan kada ih On sakupi"**, ili kako Allah Uzvišeni u drugom ajetu kaže:

"A njima će se učiniti, onog Dana kada ga dožive, da su samo jednu večer ili samo jedno jutro njezino ostali."

"Kada dožive ono čime im se prijeti, učinit će im se da su ostali samo jedan sat u danu", što ukazuje na kratkoću ovosvjetskog života u odnosu na ahiret, kao što Uzvišeni kaže da će biti pitani: **"A koliko ste godina u zemlji proveli? - upitat će On. "Proveli smo samo dan ili dio dana" - odgovorit će - "pitaj one koji su brojali." (23:113) "...i jedni druge će prepoznati"**, tj. očevi će prepoznati sinove, a rodbina će prepoznati jedna drugu, kao što su bili na ovom svijetu, ali će svako biti sobom zaokupljen, kao što Uzvišeni kaže:

"Pa kad se u rog puhne, tada rodbinskih veza među njima neće biti i jedni druge neće ništa pitati" (23:101), i kao što Uzvišeni kaže:

"...kada bližnji neće bližnjega ništa pitati".

"Oni koji su poricali da će pred Allaha stati, i koji nisu pravim putem išli, bit će izgubljeni" (10:45). "Teško toga dana poricateljima" (77:19), jer su na Sudnjem danu upropastili sebe i svoju porodicu. Zaista je to veliki gubitak i nesreća.

وَأَمَّا نُرِّيكَ بَعْضَ الَّذِي نَعْدُهُمْ

أَوْ نُوَفِّيكَ فَإِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٦﴾ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قَضَىٰ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

"Bilo da ti pokažemo dio onoga čime im prijetimo bilo da ti dušu uzmemo Nama će se sve vratiti, i tada će Allah biti svjedok za ono što su činili."/46/ "Svaki je narod imao poslanika, i kad poslanik njihov dođe među njih, njima će biti pravedno presuđeno nasilje im neće biti učinjeno."/47/

Obraćajući se Svome Poslaniku, Allah Uzvišeni kaže: **"Bilo da ti pokažemo dio onoga čime im prijetimo"**, tj. da ih kaznimo još za života tvoga, kako bi te to oraspoložilo,

"...bilo da ti dušu uzmemo Nama će se oni vratiti", tj. oni će Nam svakako doći, a Allah će biti svjedok njihovih djela poslije tebe. Et-Taberani prenosi od Huzejfe ibn Usejda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (560) "Jučer mi je u ovoj sobi predočen sav moj ummet, od početka do kraja." Neko upita: "Allahov Poslanice, predstavljeni su ti oni koji su stvoreni, a šta je sa onima koji još nisu stvoreni?", na što Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Bili su mi odslikani u zemlji, tako da sam mogao prepoznati svakog od njih bolje nego što neko zna svoga druga."

"Svaki je narod imao poslanika, i kada poslanik njihov dođe", znači, na Sudnjem danu, **"...njima će biti pravedno presuđeno"**, pa će svaki narod izaći pred Allaha sa svojim poslanikom i knjigom svojih dobrih i ružnih djela, koja će im svjedočiti, a čuvat će ih i svjedočiti meleki, također. Izlazit će narod po narod, a ovaj časni ummet bit će prvi na Sudnjem danu koji će polagati račun, iako su zadnji po stvaranju i življenju na Zemlji, kao što se navodi u dva Sahiha", da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (561) "Mi smo posljednji, ali ćemo na Sudnjem danu biti prvi koji će polagati račun". Njegov će ummet ovu prednost imati zaslugom njihovog Poslanika, s.a.v.s.

³⁸¹ Allah postupa samo istinito pravedno mudro i dobro. On ne čini ništa suprotno tome... Zato ga niko neće pitati za dobro koje je učinio - zašto si to učinio jer je dobro lijepo i poželjno. Kao što nikome nije dozvoljeno da kaže: "Zašto si mi to zlo Bože, učinio...?" Jer, Allah nikada nije činio zlo; iako ga je On stvorio kao i svaku drugu stvar, ti, (čovječe) zapravo činiš zlo i nanosiš sebi nepravdu.

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾ قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ فَلَا يَسْتَعْجِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِرُونَ ﴿٤٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِن اتَّكُمُ عَذَابُهُ بُيُوتًا أَوْ نَهَارًا مَاذَا يَسْتَعْلِمُونَ ﴿٥٠﴾ أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنَّا أَمْ نَحْنُ إِلَهُهُمْ قُلْ أَعْيُنُهُمْ تَشْتَغِلُ عَنْهُ لِي يَكُنَ كَمَتَلِكُمْ يُبْصِرُونَ ﴿٥١﴾ تَمَّ قَوْلُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ هَلْ نَجْتَذِرُكُمْ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴿٥٢﴾

"Oni govore: 'Kada će već jednom ta prijetnja, ako istinu govorite?'" /48/ "Reci: 'Sam od sebe ne mogu nikakvu štetu otkloniti, a ni neku korist sebi pribaviti; biva onako kako Allah hoće! Svaki narod ima konac, a kad konac njegov dođe, ni za tren ga neće moći ni odložiti ni ubrzati.'" /49/ "Reci: 'Kažite vi meni; ako će vas kazna Njegova noću ili danju zadesiti, zašto je onda požuruju mnogobošci?'" /50/ "Zar ćete tek onda, kad se dogodi - u nju povjerovati? Zar tek tada, a ranije ste je požurivali?'" /51/ "Zatim će se reći onima koji su se prema sebi ogriješili: 'Iskusite patnju vječnu; zar se kažnjavate više nego što ste zaslužili?'" /52/

Uzvišeni Allah iznosi nevjerstvo idolopoklonika u njihovom traženju da se obećana kazna odmah dogodi, i da im se vrijeme njeno prije naznačenog roka odredi, od čega oni nikakve koristi nemaju, pa Uzvišeni naređuje Svome Poslaniku, s.a.v.s., da im odgovori, i kaže: "Reci: 'Sam od sebe ne mogu nikakvu štetu otkloniti, a ni kakvu korist sebi pribaviti!'", tj. ništa ne znam, osim onog što mi je Allah omogućio da znam, sve dok me On o tome ne obavijesti. Obavijestio sam vas o dolasku Sudnjeg dana, ali me Allah nije obavijestio kada će se to desiti. "Svaki narod ima konac", tj. svaka generacija ima određeno vrijeme, pa kada joj dođe kraj, onda, "...ni za tren ga neće moći ni odložiti ni ubrzati", i kao što Allah Uzvišeni kaže: "Allah sigurno neće ostaviti u životu nikoga kome smrtni čas njegov dođe." (53:11) Zatim saopćava da će Allahova kazna iznenada doći, pa kaže: "Reci: 'Kažite vi meni: ako će vas kazna Njegova noću ili danju zadesiti',

'...zašto je onda požuruju mnogobošci. Zar ćete tek onda kada se dogodi u nju povjerovati, a ranije ste je požurivali.'" To znači da bi oni, kada bi im došla kazna, rekli: "Gospodaru naš, vidjeli smo i čuli smo." (32:12)

Odgovarajući im, Allah Uzvišeni kaže:

"...ali im vjerovanje njihovo kad bi kaznu Našu doživjeli, ne bi nimalo koristilo..."

(40:85) A zatim Uzvišeni kaže:

"...zatim će se reći onima koji su se prema sebi ogriješili: 'Iskusite patnju vječnu!'", tj. na Sudnjem danu njima će se prijekorno reći: "Zar se kažnjavate više nego što ste zaslužili?", tj. prema vašim djelima..."

* وَيَسْتَبْشِرُونَكَ أَتَقُولُ لِي وَإِنَّ لِي لَنُحُوقًا وَمَا أَنَا بِمُحْزَنٍ ﴿٥٣﴾ وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ وَأَسْرَأُ الْكَادِمَاتُ لِمَا رَأَوْا الْعَذَابَ وَقِضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

"Oni te zapitkuju: 'Da li je istina da će ono biti?'" Reci: 'Jeste, Gospodara mi moga, zaista je istina, i vi nećete moći umaći.'" /53/ "Kad bi nevjernik imao sve ono što na Zemlji postoji, sve bi on to dao samo da se iskupi. A kada oni dožive patnju, sakrit će tugu, i bit će im po pravdi presuđeno neće im se učiniti nepravda." /54/

Uzvišeni kaže: "Oni te zapitkuju: 'Da li je istina da će ono biti?'" tj. traže da im kažeš da li su proživljenje i Sudnji dan istina.

"Reci: 'Jeste, Go -spodara mi Moga, zaista istina i vi nećete moći umaći'", tj. vaš povratak poslije smrti u Allahovoj je moći, pa kako vas je prvi put stvorio tako će vas oživiti, kao što navodi u poglavlju Sebe:

"Reci: 'Hoće, Gospodara mi moga, sigurno ćete biti proživljeni.'" (66:7) Uzvišeni Allah zatim ističe da će nevjernik zaželjati da ima sve blago Zemlje da bi se iskupio od zaslužene kazne.

"A kad oni dožive patnju, sakrit će tugu i bit će im po pravdi presuđeno", tj. po istini, "...i neće im se učiniti nasilje".

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾ هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ فَذُكِّرُوا كُمُومًا مِّنْ رَبِّكُمْ وَشَفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّمَنْ يَشَاءُ ﴿٥٧﴾ قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾

"Allahovo je sve što je na nebesima i na Zemlji! Allahova prijetnja će se sigurno ispuniti, ali većina njih ne zna." /55/ "On život i smrt daje i Njemu ćete se vratiti." /56/ "O ljudi, već vam je stigla poruka od Gospodara vašega, i lijek za vaša srca, i uputstvo i milost vjernicima." /57/ "Reci: 'Neka se zato Allahovoj blagodati i milosti raduju, to je bolje od onoga što gomilaju.'" /58/

Uzvišeni ističe da je On Gospodar nebesa i Zemlje, da je Njegovo obećanje istinito da On oživljava i

usmrćuje, da se Njemu sve vraća, da je On u stanju sve učiniti, da On zna gdje su razbacani dijelovi tijela na Zemlji, na kopnu i na moru. Navodi, zatim, Svoje blagodati prema ljudima, objavljujući Kur'an časni

Svome Poslaniku, pa kaže:

"O ljudi, stigla vam je poruka od Gospodara vašega", tj. zaštita koja će vas spriječiti da činite

ružne stvari,

"...i lijek za vaša srca", tj. protiv sumnji; koji uklanja prljavštinu mnogoboštva i nevjerstva. **"I uputstvo i milost"**, koje Uzvišeni upućuje i daruje Svoju milost pravim vjernicima, kao što Uzvišeni kaže:

"Mi objavljujemo u Kur'anu ono što je lijek i milost vjernicima, a nevjernicima On samo povećava propast" (17:82), a zatim:

"Neka se zato Allahovoj blagodati i milosti raduju",

"to je bolje od onoga što gomilaju", tj. ovosvjetskih prolaznih vrijednosti.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ الْهَدْيَ الْوَحْشَ وَالْجِبَالَ سُدًّا لَوِ كُنْتُمْ عَادِلِينَ ﴿٥٩﴾ وَمَا ظَنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذُوبَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنْ أَلَّ اللَّهُ لُدًّا فَضَّلِ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٠﴾

"Reci: 'Kazite vi meni zašto jednu hranu koju vam Allah daje smatrate zabranjenom, a drugu dopuštenom?' Reci: 'Da li vam je prosuđivanje o tome Allah prepustio ili o Allahu laži iznosite?'" /59/ "I šta misle oni koji o Allahu iznose laži, šta će na Sudnjem danu biti? Allah je zaista neizmjereno dobar prema ljudima, ali većina njih ne zahvaljuje." /60/

Ibn-Abbas, Mudžahid, Ed-Dahhak i drugi kažu da je ovaj ajet objavljen kao negacija prava idolopoklonicima da određuju šta je dozvoljeno a šta zabranjeno jesti, kao što su radili u slučaju deva zvanih behira, saiba i vesila (o čemu je bilo govora), kao što Allah Uzvišeni kaže:

"Oni određuju za Allaha dio ljetine i dio stoke koju je On stvorio" (6:136). Imam Ahmed prenosi od Malika ibn Nadle, koji kaže: (562) "Došao sam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., u poderanoj odjeći, pa mi je on rekao: 'Imaš li imetka?' Ja odgovorih potvrdno. A on onda upita: 'Kakvog imetka imaš?' Ja odgovorih: 'Svakojakog: deva, roblja, konja, ovaca...'

Poslanik, s.a.v.s., tada reče: 'Ako ti je Allah dao imetka, onda, neka se to vidi na tebi.' Pa reče: 'Da li ti deve rađaju mladunčad zdravih ušiju, pa im onda britvom zasijecaš uši, govoreći: ove su "buhur"; drugima zasijecaš kožu, govoreći: ove su "surm" - deve koje daju malo mlijeka, pa ih zabraniš jesti sebi i svojoj porodici?' 'Da', rekoh. Allahov Poslanik, s.a.v.s., onda reče: 'Zaista, sve što ti je Allah dao dozvoljeno je. Allahova ruka jača je od tvoje ruke, a Allahova britva

oštrija je od tvoje britve..." Naveo je hadis dokraja, a zatim ga prenio u predanju od Sufjana ibn Ujejne, slično ovome, sa dobrim i jakim lancem prenosilaca. Allah, dž.š., negira pravo bilo kome da zabranjuje ono što je On dozvolio po osnovu vlastitih mišljenja i prohtjeva, bez uporišta i dokaza, prijeteći im Sudnjim danom, pa kaže:

"I što misle oni koji o Allahu iznose laži, šta će na Sudnjem danu biti", tj. šta oni misle da će se s njima desiti nakon povratka Nama na Sudnjem danu:

"Allah je, doista, neizmjereno dobar prema ljudima", tj. dobročinitelj ljudima, jer im je dao ovosvjetske koristi, a zabranio samo ono što će im štetiti na ovom i na budućem svijetu.

"...ali većina njih ne zahvaljuje", tj. oni zabranjuju ono što im je Allah kao Svoje blagodati dao i ograničavajući sami sebe, smatrajući nešto dozvoljenim, a nešto zabranjenim. Tako su postupali idolopoklonici, donoseći propise sami sebi, i sljedbenici Knjige, izmišljajući propise u svojoj vjeri.

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْءَانٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦١﴾

"Što god ti činio i što god iz Kur'ana kazivao i kakav god vi posao radili, Mi nad vama bdijemo dok god se time zanimete. Gospodaru tvome nije ništa skriveno ni na Zemlji ni na nebu, ni koliko trun jedan, i ne postoji ništa, ni manje ni veće od toga, što nije u Knjizi jasnoj." /61/

Allah Uzvišeni iznosi Svome Poslaniku da On zna cjelokupno njegovo stanje, stanje njegovog ummeta i svih živih bića u svakom trenutku, te da Njegovom znanju i pogledu nije ništa skriveno ni koliko trun jedan, čak ni manje niti više od toga, na nebesima i na Zemlji, što nije zapisano u jasnoj Knjizi, kako Uzvišeni kaže:

"U Njega su ključevi svih tajni, samo ih On zna, i On jedini zna šta je na kopnu i šta je u moru, i nijedan list ne otpadne a da On za nj ne zna; i nema zrna u tmuni Zemlje, niti ičeg svježeg, niti ičeg suhog, ničeg što nije u jasnoj Knjizi" (6:59). Uzvišeni iznosi da On zna kretanje ovih stvari, pa tako zna i pokrete onih koji su zaduženi i kojima je naredeno da Mu ibadet čine, kao što On

kaže:

"I pouzdaj se u Silnoga i Milostivoga, Koji te vidi kada ustaješ da sa ostalima namaz obaviš" (26:217-219). Stoga Uzvišeni kaže: **"Šta god ti važno činio i šta god iz Kur'ana učio i kakav god vi posao radili, Mi nad vama**

bdijemo dok god se time zanimamo." Što god preduzimate i činite, Mi vas pratimo gledajući i slušajući. Stoga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada ga je Džibril upitao za ihsan (dobročinstvo), rekao: (563) "Da budeš u ibadetu Allahu kao da Ga vidiš, pa ako ti Njega ne vidiš, On vidi tebe."

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ
لَاخَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٣﴾ الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٦٤﴾
لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا نَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ
ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦٥﴾

"I neka se ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju Allahovi šticenici." /62/ **"Oni koji budu vjerovali i koji se budu Allaha bojali"**, /63/ **za njih su dobre vijesti i na ovom i na onom svijetu - Allahove riječi niko ne može izmijeniti - to će zaista veliki uspjeh biti.** /64/

Uzvišeni kaže da su Njegovi šticenici oni koji vjeruju i dosljedno se pridržavaju Allahovih odredbi, kako ih je On objasnio. I ko god se bude tih propisa pridržavao i bogobožan bio bit će Allahov šticenik. **"I neka se ničega ne boje"**, tj. u susretu sa strahotama Sudnjeg dana, **"...i ni za čim neka ne tuguju"**, za onim što je iza njih na ovom svijetu ostalo. El-Bezzar prenosi od Ibn-Abbasa, (564) da je jedan čovjek upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: "Ko su Allahovi šticenici?", a Poslanik, s.a.v.s., odgovorio je: "Oni koji - kada se vide - kod čovjeka izazovu sjećanje na Allaha." Ibn-Džerir prenosi od Ebu-Hurejra, r.a., koji kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (565) "Među Allahovim robovima nalaze se i oni kojima zavide Allahovi poslanici i šehidi." "Ko su ti, Allahov Poslanice", rekoše prisutni, "kako bismo ih više voljeli?" A on odgovori: "To su ljudi koji se vole u ime Allaha, bez materijalne koristi i rodbinskih veza. Njihova lica će biti kao svjetlo na svijetlećim postoljima. Oni neće strahovati kada svi drugi budu strahovali, niti će tugovati kada svi drugi budu tugovali." Zatim je Allahov Poslanik, s.a.v.s., proučio

ajet: **"I neka se ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju Allahovi šticenici."** Gornji je hadis, također, prenio Ebu-Davud od Omera ibn el-Hattaba, što je, također, vrlo pouzdan lanac predanja. Imam Ahmed prenosi predanje od Ubade ibn Samita, da je on pitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: (566) "Šta znače Allahove riječi: **'Za njih su dobre vijesti i na ovom i na onom svijetu'**", na što mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovorio: (566) "Pitao si me ono što me nije niko od moga ummeta upitao" - ili je rekao: niko prije tebe; "To su dobri snovi koje čovjek vidi, ili mu se takvi prikažu." Prenosi Imam Ahmed od Abdullaha ibn Samita, a ovaj od Ebu-Zerra, da je on rekao: (567) "Šta, Allahov Poslanice, kad čovjek uradi neko dobro

djelo pa mu se ljudi za to zahvale i pohvale ga?", na što je Božiji Poslanik odgovorio: "To su vjernikove ovosvjetske dobre vijesti." Hadis prenosi i Muslim. Ibn-Džerir prenosi od Ebu-Hurejra, koji kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (568) "Lijepi su snovi dobre vijesti, koje musliman vidi, ili mu se prikažu." Ibn-Džerir navodi predanje od Ummei-Kurejz el-Ka'bije, da je čula Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: (569) "Prestalo je poslanstvo a ostale su dobre vijesti." Prenosi se da su ovako protumačili "dobre snove" Ibn-Abbas, Ibn-Mes'ud, Ebu-Hurejre, Mudžahid, Urve i mnogi drugi. Neki riječ "bušra" tumače kao Džennet i magfret, koje vjerniku donose meleki u trenutku smrti, prema Allahovim riječima:

"Onima koji govore: 'Gospodar naš je Allah', pa poslije ostanu pri tome, dolaze meleki: 'Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu koji vam je obećan. Mi smo zaštitnici vaši u životu na ovom svijetu, a i na onom: u njemu ćete imati sve ono što duše vaše zažele, i što god zatražite - imat ćete, bit ćete počašćeni od Onoga Koji prašta i Koji je milostiv.' (41:30,31) U hadisu koji navodi El-Berra, r.a., kaže se: (570) "Kada vjerniku dođe trenutak smrti, dođu mu meleki bijelih lica i u bijeloj odjeći i kažu: 'Izađi, dobra dušo u udobnost i odmor, miomiris i opskrbu, i Gospodaru, Koji na te nije ljut', pa će duša izaći iz njegovih usta kao kap vode iz posude za vodu." Što se pak tiče "dobrih vijesti" (bušra) na ahiretu, Allah Uzvišeni kaže:

"Neće ih brinuti najveći užas, nego će ih meleki dočekivati: 'Evo ovo je vaš dan, vama obećan' (21:103). 'Allahove riječi ne može niko izmijeniti'"; tj. ovo obećanje se ne može izmijeniti, ili izostaviti, ono je čvrsto i stalno. **"To će, zaista, veliki uspjeh biti."**

وَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٥﴾ أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٦٦﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٧﴾

"Neka te ne žaloste besjede njihove! Uistinu, sva moć pripada Allahu; On sve čuje i sve zna." /65/ **"U Allahovoj je vlasti sve što je na nebesima i Zemlji. A oni koji se, pored Allaha, božanstvima klanjaju, povode se samo za pretpostavkama i samo uobražavaju."** /66/ **"On vam je dao noć da u njoj počinak imate, a dan da vidite. To su dokazi za ljude koji čuju."** /67/

Uzvišeni kaže Svome Poslaniku, s.a.v.s.: **"Neka te ne žaloste"** riječi mnogobožaca. Ti Allahovu pomoć

protiv njih traži i na Njega se oslanjaj, jer, "...uistinu, **sva moć pripada Allahu**", tj. Allahu, Njegovom Poslaniku i pravovjernim.

"On sve čuje i sve zna, On savršeno dobro čuje i zna riječi i stanje Svojih robova." Uzvišeni zatim ističe da Njemu pripada vlast neba i Zemlje, a da idolopoklonici obožavaju kipove koji im ne donose ni korist, ni štetu, niti imaju bilo kakav argument za njihovo obožavanje. Oni, zapravo u tome slijede samo svoje pretpostavke, laži i zablude. Zatim, Allah Uzvišeni ističe da je Svojim robovima dao noć da se u njoj smire i odmore od rada i iscrpljenosti.

"...a dan da vidite", tj. kao svjetlo za vaše potrebe, rad i putovanja.

"To su dokazi za ljude koji čuju", tj. koji čuju ove dokaze i uzimaju ih kao pouku i zaključak o veličini njihovog Stvoritelja, njihovog vladara i Onoga Koji im sve određuje.

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ اِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطٰنٍ بِهٰذَا اَنْتَقُوْنَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْمَلُوْنَ ﴿٦٨﴾
 قُلْ اِنَّ الَّذِيْنَ يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللَّهِ الْكُذْبَ لَا يَفْعَلُوْنَ ﴿٦٩﴾ مَتَّعُ فِي الدُّنْيَا ثَمَرَ الْيَتٰمٰى مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نَذٰيهِمُ الْعَذَابَ الشَّدِيْدَ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ﴿٧٠﴾

"Oni govore: 'Allah je Sebi uzeo dijete!' - 'Uzvišen je On i čist! On ni o kom ovisan nije! Sve što je na nebesima i na Zemlji Njegovo je! Vi za to nikakva dokaza nemate. Zašto o Allahu govorite ono što ne znate.'"/68/ "Reci: 'Oni koji o Allahu laži iznose neće postići ono što žele.'"/69/ "Uživat će kratko na ovom svijetu, a zatim će se Nama vratiti i Mi ćemo im dati da iskuse nesnosnu patnju zato što nisu vjerovali."/70/

Uzvišeni odbacuje i negira tvrdnje nekih da On ima **"...dijete!"** - **"Uzvišen je On i čist!"**, tj. daleko je i čist od toga da On ima dijete! On ni o kome nije ovisan. ﴿٦٨﴾ **"Sve što je na nebesima i Zemlji Njegovo je"**, tj. kako Allah može imati dijete u onome što je stvorio kad On sve posjeduje i kad Mu je sve upokoreno.

"Zašto o Allahu govorite ono što ne znate?" Njima se zamjera, negira to što tvrde i prijeti, kao što Uzvišeni kaže:

"Oni govore: 'Svemilosni je uzeo dijete!' Vi, doista, nešto odvratno govorite! Gotovo da se nebesa raspadnu, a Zemlja provali i planine zdrobe, što Svemilosnom pripisuju dijete. Nezamislivo je da Svemilosni ima dijete - ta svi će oni, i oni na nebesima i oni na Zemlji, kao robovi u Milostivoga tražiti utočišta. On ih je sve zapamtio i tačno izbrojio. I svi će Mu na Sudnjem danu doći pojedinačno." (11:88-94)

Allah Uzvišeni zatim prijeti onima koji iznose laži na Njega, tvrdeći da On ima dijete, da se oni neće spasiti ni na ovom ni na onom svijetu. Na ovom svijetu Allah će im dati milost i određeno vrijeme uživanja.

"A onda ćemo ih natjerati u patnju neizdrživu." (31:24) Kao što Uzvišeni kaže: **"Uživat će kratko na ovom svijetu" "a zatim će se Nama vratiti"**, tj. na Sudnji dan, **"i Mi ćemo im dati da iskuse nesnosnu patnju"**, tj. gorke bolove, **"Zato što nisu vjerovali"**, tj. zbog njihovog nevjerstva, izmišljotina i laži na Allaha.

*وَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ نَبَأًا نُّوحٍ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَتَقَوْمِ اِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَّتَابِعِيْ وَذَكَرِيْ بِآيٰتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوْا اَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ اَمْرَكُمْ عَلَيْكُمْ عِزْمَةً مِّمَّ اَفْضُوْا اِلٰى وَلَا تَنْظُرُوْنَ ﴿٧١﴾ اِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَاَلْتُمْ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِيْ اِلَّا عَلَى اللَّهِ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿٧٢﴾ فَكَذَّبُوْهُ فَجَبْنٰهُ وَمَنْ مَّعَهُ فِي الْفُلْكِ وَجَعَلْنٰهُمْ خَلْفًا وَاَغْرَقْنَا الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِآيٰتِنَا فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُتَذٰرِبِيْنَ ﴿٧٣﴾

"Kaži im vijest o Nuhu! Kada on reče narodu svome: 'O narode moj, ako vam je dodijao moj boravak među vama i moje opominjanje Allahovim dokazima, a ja se stalno uzdam u Allaha, onda se, zajedno sa božanstvima svojim, odlučite, i to ne krijte; zatim to nada mnogom izvršite i ne odgađajte!'/71/ 'A ako glave okrenete, pa ja od vas nikakvu nagradu ne tražim, mene će Allah nagraditi, meni je naređeno da budem musliman.'/72/ 'Ali, nazvaše ga lašcem, pa Mi u lađi njega i one koji bijahu uz njega spasismo i nasljednicima ih učinismo a one koji dokaze naše nisu priznavali potopismo pa pogledajte kako su završili oni koji se na opomene nisu osvrkali!'/73/

"Kaži im vijest o Nuhu", tj. prenesi, Muhammede, ovom narodu vijesti o Nuhu i njegovom narodu koji su ga lašcem nazivali, kao što je i tebe tvoj narod nazivao i kako ih je Allah poplavom uništio da upozori ove šta je zadesilo one. **'Kad on reče narodu svome: 'O narode moj, ako vam je dodijao moj boravak među vama' i moje opominjanje' vas 'Allahovim dokazima'**, tj. Njegovim argumentima i znakovima, **"a ja se stalno uzdam u Allaha"**, tj. i ne brinem za to - bilo vam teško ili lahko **"onda se zajedno sa božanstvima svojim odlučite!" "i pripremite se zajedno sa svojim idolima koje, umjesto Allaha, obožavate!"**

"I to ne krijte", tj. jasno iskažite. Ako tvrdite da ste vi u pravu, onda to jasno iznesite i ne častite ni jednog trenutka da učinite sa mnom ono što ste naumili. A ja vas se ne bojim, jer vi niste ni u kakvoj vjeri i ja se odričem vašeg mnogoboštva. Zatim Uzvišeni kaže: **"A ako glave okrenete"** i nepokornost svoju pokažete, **"pa ja od vas nikakvu nagradu ne tražim"**, tj. ja za svoje savjete ne tražim od vas nikakvu nagradu.

"...mene će Allah nagraditi, meni je naredeno da budem musliman", tj. ja se pokoravam odredbama islama, vjere svih Allahovih vjerovjesnika, iako su njihovi zakoni bili različiti, kako Uzvišeni kaže:

"Svima smo vama zakon i pravac propisali." (5:48) Za sve vjerovjesnike Allah Uzvišeni kaže u Kur'anu da su bili muslimani. A za posljednjeg Poslanika i prvaka svih poslanika, s.a.v.s., Uzvišeni kaže:

"Klanjanje moje i obredi moji, i život moj, i smrt moja, doista, posvećeni su Allahu, Gospodaru svjetova, Koji nema saučesnika: to mi je naredeno i ja sam pravi musliman."

(6:162) U jednom pouzdanom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: (571) "Mi smo skupino poslanika, djeca od jednog oca, a od različitih majki, ali nam je vjera jedna", a to je ibadet Allahu Jedinome, Koji nema druga, iako su naši vjerozakoni raznovrsni a smisao njegovih riječi", znači da su oni braća, od različitih majki i jednog oca. Allah Uzvišeni zatim kaže: **"Ali, nazvaše ga lašcem, pa Mi u lađi njega i one koji bijahu uz njega"**, tj. u vjeri 'spasismo', **"i nasljednicima ih učinismo"**, tj. na Zemlji, **'a one koji dokaze naše nisu priznavali - potopismo pa pogledaj kako su završili oni koji se na opomene nisu osvrtni!'"**, tj. kako smo spasili vjernike, a uništili nevjernike.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ

بَعْدِهِ رَسُولًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَبَاءُوا بِمِثْلِهِ خِيَارًا وَكَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ نَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٤﴾

"Zatim smo poslije njega, poslanike narodima njihovim slali i oni su im jasne dokaze donosili, ali oni nisu htjeli vjerovati u ono što prije nisu priznavali. Tako Mi pečatimo srca onih koji u zlu prelaze svaku mjeru." /74/

Uzvišeni kaže: *Zatim smo poslije Nuha slali poslanike njihovim narodima, kojima su oni donosili jasne znakove i dokaze.*

"Ali oni nisu htjeli vjerovati u ono što prije nisu poznavali", tj. nisu vjerovali u svoje poslanike, jer su ih prethodno u laž nagonili, pa Allah Uzvišeni kaže:

"Mi ćemo srca njihova i oči njihove zapečatiti...", (6:110) kao što također, Uzvišeni kaže:

"Tako mi pečatimo srca onih koji u zlu prelaze svaku mjeru", tj. kao što je Allah zapečatio srca zbog nevjerstva onih prethodnih, tako isto Allah pečati srca njima sličnih poslije njih, i oni neće vjerovati, sve dok ne vide gorku kaznu. Ovo je veliko upozorenje arapskim idolopoklonicima, koji su u laž nagonili Prvaka svih poslanika i posljednjeg od njih. Jer ako su kazne što ih Allah spominje stizale one prije, koji su negirali Allahove Poslanike, šta će tek biti sa ovim Arapima, koji su činili veće grijeha od onih predašnjih.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ

بَعْدِهِ مُوسَىٰ وَهَارُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٧٥﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا السِّحْرُ مُّؤْتَمِّنٌ ﴿٧٦﴾ قَالَ مُوسَىٰ أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ أَسِحْرٌ هَذَا وَلَا يُضِلُّ السَّاحِرُونَ ﴿٧٧﴾ قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ وَأَجِئْتَنَا بِالْبُرْهَانِ وَأَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ وَأَجِئْتَنَا بِالْبُرْهَانِ وَأَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ وَأَجِئْتَنَا بِالْبُرْهَانِ ﴿٧٨﴾

"Zatim smo poslije njih, Musaa i Haruna poslali sa čudima Našim Faraonu i glavešinama njegovim, ali su se oni uzoholili - a bio je to grješan narod: /75/ kada im je od Nas došla Istina, rekli su: 'Ovo je, zaista, prava čarolija!'" /76/ "Zar za istinu koja vam je došla kažete da je čarolija?" - reče Musa - 'a čarobnjaci neće nikad uspjeti!'" /77/ "A oni rekoše: 'Zar si došao da nas odvратиš od onoga na čemu smo zatekli pretke naše, da bi vama dvojici pripala vlast na Zemlji? E nećemo mi vama dvojici vjerovati.'" /78/

Allah Uzvišeni kaže: **"Zatim smo poslije njih poslali"**, tj. poslije poslanika

"Musaa i Haruna Faraonu i glavešinama njegovim", **"sa čudima Našim"**, tj. dokazima i jasnim znacima,

"ali su se oni uzoholili - a bio je to grješan narod", iz oholosti nije prihvatio Istinu.

"Kada im je od Nas došla istina, rekli su: 'Ovo je zaista prava čarolija!' Kao da su se, Allah ih unakazio zakleli na to iako su bili svjesni da 'I oni ih, nepravedni i oholi, porekoše, ali su u sebi vjerovali da su istinita.'" (27:14) "Musa reče", odbacujući njihove tvrdnje:

"Zar za istinu koja vam je došla kažete da je čarolija?" - reče Musa - "a čarobnjaci neće nikada uspjeti." A oni rekoše: "Zar si došao da nas odvратиš od onoga na čemu smo zatekli pretke naše", tj. od vjere koju su oni ispovijedali.

"...da bi vama dvojici", tj. tebi i Harunu **"pripala vlast na Zemlji"**, tj. veličina i vodstvo na Zemlji.

Allah Uzvišeni ponavlja ovdje u Svojoj Uzvišenoj knjizi događaj, jer on spada među najčudnije događaje. Faraon je, zapravo vrlo jasno upozoren na Musaa, a.s., ali ga je Allahova odredba upokorila, pa je onoga na koga je bio jasno upozoren doveo u svoju kuću i za svoju sofru, pa čak ga i posinio gdje se on razvio i uznapredovao. Allah Uzvišeni potom je priredio razloge da ga izbavi između njih, blagoslovio ga poslanstvom i razgovorom sa Allahom, šaljući ga Faraonu da ga pozove Uzvišenom Allahu. Za pomoćnika je imao samo svoga brata Haruna, a.s. Faraon se oštro usprotivio i uzoholio tvrdeći da je on jedini vladar i gospodar, ponižavajući vjeru Benu-Israila. I tako, dok je prepirka i diskusija sa Faraonom trajala, postepeno su stizali znakovi i dokazi Musaa, a.s., zadivljujući umove i nadmašujući razum, što nije mogao učiniti niti donijeti niko osim onaj koji ima Allahovu potporu. Faraon je tada sa svojim prvacima, Allah ih unakazio odlučio da laže i negira dok Allahova kazna nije postala neminovna, pa ih je Allah jednog jutro sve potopio.

"I zameo se trag narodu koji je činio zlo i neka je hvaljen Allah, Gospodar svjetova." (6:45)

وَقَالَ فِرْعَوْنُ أَتُونِي بِكُلِّ سِحْرٍ عَلَيْكُمْ ﴿٧٦﴾ فَلَمَّا جَاءَ السَّحْرَ قَالَ لَهُمُ
مُوسَى الْقَوْمَ مَا آتَيْتُمْ مُلْقُونَ ﴿٧٨﴾ فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ
السَّحْرُ إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٧٩﴾ وَيُخَوِّئُ
اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْجَاهِلُونَ ﴿٨٠﴾

"I Faraon reče: 'Dovedite mi sve vješte čarobnjake!'/79/ I kad čarobnjaci dođoše, Musa im reče: 'Bacite što imate da bacite!'/80/ I kad oni baciše, Musa uzviknu: 'Ono što ste priredili čarolija je! Allah će je uništiti, jer Allah ne dopušta da djelo pokvarenjaka uspije./81/ Allah će Svojim riječima istinu utvrditi, makar što će to nevjernicima krivo biti!'/82/

Allah Uzvišeni navodi događaj koji se zbilo između čarobnjaka i Musa, a.s., u suri El-A'raf³⁸², o čemu je već bilo govora, a u ovom poglavlju i poglavljima Ta-ha³⁸³ i Eš-Šuara³⁸⁴. U njima se navodi da je Faraon, Allah ga prokleo, htio iznijeti svoje protivljenje Musau, a.s., i jasnoj istini, varkama čarobnjačkih podvala, ali ne postiže cilj, jer se pokazao jasni Allahovi znakovi i dokazi.

"A čarobnjaci se licem na zemlju baciše: 'Mi vjerujemo u Gospodara svjetova' - povikaše, u Gospodara Musaova i Harunova!" (7:120) Tako se izjalovila Faraonova nada u pobjedu sa čarobnjacima, a Allah je Uzvišeni pomogao Svoga

Poslanika da pobijedi Faraona, čime je ponizio njegovo neprijatelja - Faraona, koji je kod Allaha zaslužio samo vatru.

"I Faraon reče: 'Dovedite mi sve svoje čarobnjake!'" I kad čarobnjaci dođoše, Musa im reče: "Bacite što imate baciti!" Musa, a.s., ovo im je rekao pošto su se oni već bili pripremili, a Faraon im je bio obećao laskave položaje i obilnu nagradu, jer je želio da oni prvi počnu, kako bi svijet vidio šta su učinili, pa da potom pokaže istinu i razgoliti njihove laži:

"I kada oni baciše, Musa uzviknu! 'Ono što ste priredili - čarolija je! Allah će je uništiti, jer Allah ne dopušta da djelo pokvarenjaka uspije. Allah će Svojim riječima istinu utvrditi, makar što će to nevjernicima krivo biti.'"

فَاءَمَّنَ لِمُوسَى إِلَّا ذُرِّيَّةُ
مِنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ مِّنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَن يَفْتِنَهُمْ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ
لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٨٣﴾

"I ne povjerova Musau niko osim malo njih iz naroda Faraonova, iz straha da ih Faraon i glavešine njegove ne počnu zlostavljati - a Faraon je, zaista, na Zemlji silnik bio i u zlu svaku mjeru prevršio."/83/

Allah Uzvišeni iznosi da je uprkos jasnim nadnaravnim dokazima koje je donio mali broj Faraonovog naroda povjerovao u Musaa. To je bila omladina, koja je strahovala da ih Faraon i njegove glavešine ne vrata u nevjerstvo znajući Faraonovu drskost i pretjeranu oholost. El-Avfi prenosi da je Ibn-

Abbas za ajet:

"I ne povjerova Musau niko osim malo njih iz naroda Faraonova, iz straha da ih Faraon i glavešine njegove ne počnu zlostavljati" - rekao da se riječ - potomstvo koje je povjerovalo u Musaa ne odnosi na Israilove potomke, nego se odnosi na Faraonovu suprugu, njegovog rizničara i njegovu suprugu. Pogrešno zaključuju oni koji kažu da se riječ odnosi na potomke Israila, jer je poznato da su potomci Israilovi svi vjerovali u Musaa, a.s., i radovali mu se. Riječ ovdje ima značenje "malo". To tvrde Ibn-Abbas, Ed-Dahhak i Katade. Da su Israilovi potomci svi bili vjernici, potvrđuju sljedeće Allahove Uzvišene riječi:

وَقَالَ مُوسَى يَا قَوْمِ إِنْ كُنْتُمْ
ءَامِنْتُمْ بِاللَّهِ فَقَلِّبُوهُنَّ أَوْ كَلِمَةً أَوْ كَلِمَةً فَتَوْجَّهْنَ
تَوَجَّهْنَ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٨٥﴾ وَنَحْنُ
بِرَحْمَتِكَ
مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾

"I Musa reče: 'O narode moj, ako u Allaha vjerujete, u Njega se pouzdajte ako ste

³⁸² El-A'raf, 116.

³⁸³ Ta-ha, 71:73.

³⁸⁴ Eš-Šu'ara, 49.

muslimani!" /84/ "U Allaha se uzdamo" - rekoše oni. "Gospodaru naš, ne učini da zbog nas dođu u iskušenje ljudi koji nasilje čine./85/ I spasi nas milošću Svojom, od naroda koji ne vjeruje!" /86/

Allah Uzvišeni iznosi da je Musa, a.s., rekao Israilovim potomcima:

"O narode moj, ako u Allaha vjerujete, u Njega se pouzdajte, ako ste muslimani!", tj. zaista vam je Allah dovoljan oslonac, kao što Uzvišeni kaže:

"On je Gospodar istoka i zapada, nema boga osim Njega, i Njega uzmi za zaštitnika!" (73:9)

"On je Gospodar naš, ne učini da zbog nas dođu u iskušenja ljudi koji nasilje čine!", tj. nemoj nas potčiniti njima i ne daj im vlast nad nama, pa da pomisle da su zavladaali zato što su na pravom putu, a mi u zabludi, pa da zbog toga dođu u iskušenje. Mudžahid kaže da ovo znači: "Ne daj im vlast nad nama pa da nas dovedu u iskušenje!" Allah Uzvišeni zatim kaže: **"I spasi nas milošću Svojom"**, tj. sačuvaj nas milošću i dobrotom Svojom, **"od naroda koji ne vjeruje"**, a mi Te vjerujemo i u Te se uzdamo.

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّءَ الْقَوْمَ كَمَا
بِمِصْرَ بِيُوتًا وَأَجْعَلُوا يُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَبَشِّرِ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٧﴾

"I mi objavismo Musau i bratu njegovu: 'U Misiru narodu svome kuće izgradite i bogomoljama ih učinite i u njima namaz klanjajte! A ti obraduj vjernike!' /87/

Allah Uzvišeni iznosi uzroke spasa Israilovih potomaka od Faraona i njegovog naroda a to je da je (Allah) naredio Musau i njegovom bratu Harunu, r.a., da svome narodu izgrade kuće u Egiptu. Kometatori se, međutim, razilaze u pogledu značenja riječi:

"i bogomoljama ih učinite". Najbliže bi ispravnom tumačenju bilo mišljenje da su oni bili uplašeni, pa im je naredeno da klanjaju u svojim kućama. Ovo mišljenje zastupaju: Ibn-Abbas, Mudžahid, Ebu-Malik, Rebi' ibn Ennes, Ed-Dahhak i drugi. Kao da im je naredeno što Allah najbolje zna, pošto su Faraon i njegov narod pojačali pritisak i patnje nad njima, da se više Allahu obraćaju i mole, kao što Allah Uzvišeni kaže:

"O vjernici, tražite sebi pomoć u strpljivosti i klanjanju namaza." (2:153) U hadisu (572) navodi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada bi ga zadesila kakva nevolja, klanjao. Ovaj hadis bilježi Ebu-Davud. Zato Allah Uzvišeni kaže:

"I bogomoljama vaše kuće učinite i u njima namaz obavljajte! A ti obraduj vjernike!", tj. nagradom i skorom pobjedom.

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَئَهُ زِينَةً
وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ
عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَأَشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ
﴿٨٨﴾ قَالَ قَدْ أُجِيبَت دَعْوَتُكُمْ كَمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَان سَبِيلَ الَّذِينَ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

"I Musa reče: 'Gospodaru naš! Ti si dao Faraonu i glavešinama njegovim bogatstva da u raskoši žive na ovom svijetu, pa oni, Gospodaru moj, zavode s puta Tvoga! Gospodaru naš, uništi bogatstva njihova i zapečati srca njihova, pa neka ne vjeruju dok ne dožive patnju nesnosnu!' /88/ 'Uslišena je molba vaša!', reče On, 'a vas dvojica na pravom putu ostanite i nikako se za nezalicama ne povodite!' /89/

Ovdje Allah Uzvišeni iznosi razloge zbog kojih Ga je Musa, a.s., molio protiv Faraona i njegovih glavešina, pošto su odbili prihvatiti istinu, ostavši ustrajni u zabludi i nevjerstvu, tvrdoglavo i oholo poričući sve dokaze. Musa, a.s., reče:

"Gospodaru naš, Ti si dao Faraonu i glavešinama njegovim bogatstva da u raskoši žive", tj. i uživanja ovoga svijeta, i obilna bogatstva, **"na ovom svijetu, pa oni, Gospodaru moj, zavode s puta Tvoga"**, tj. da zavode - onim što si im dao od moći i imetkom - neke koje Ti hoćeš od Tvojih robova. A dao si **"Gospodaru naš, uništi bogatstva njihova i zapečati srca njihova"**, **"pa neka ne vjeruju dok ne dožive patnju nesnosnu."** Ova molba upućena od Musaa, a.s., Allahu, dž.š., bila je izraz njegovog gnjeva prema Faraonu i njegovim glavešinama, nakon što mu je bilo jasno da od njih nema nikakva dobra, što je molio i

Nuh, a.s., riječima:

"Gospodaru moj, ne ostavi na Zemlji nijednog nevjernika, jer, ako ih ostaviš, oni će robove Tvoje u zabludu zavoditi i samo će grješnika i nevjernika radati." (71:26) Zbog toga je Allah Uzvišeni primio molbu Musaa, a.s., dok je njegov brat Harun, a.s., aminao/molio Allaha, dž.š., da je usliši pa Allah Uzvišeni kaže: **"Uslišena je dova vaša."** Ebul-Alije, Ebu-Salih, 1krime, Muhammed ibn Ka'b el-Kurezi i Rabi'ibn Enes kažu da je Musa, a.s., učio dovu, dok je Harun, a.s., aminao tj. uslišili smo ono što ste nas molili, za uništenje Faraona i njegove svite. Ovaj ajet uzimaju za dokaz oni koji kažu da je izgovaranje riječi "amin" za imamom poslije Fatihe na istom stepenu kao i učenje, jer je Musa, a.s., učio dovu, a Harun, a.s., aminao.³⁸⁵ Zatim Allah Uzvišeni kaže: **"A**

³⁸⁵ Rekao bih da ovaj dokaz ima snažno uporište jer je Musa, a.s., učio dovu pa Allah Uzvišeni kaže: **"Uslišena je molba vaša"**, kao da su obojica molili Allaha, dž.š., iako je samo Musa, a.s., učio dovu, a

vas dvojica na pravom putu ostanite", tj. kao što je vaša dova primljena, tako i vas dvojica na pravom putu ostanite.

* وَجَوْنَابِنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُوْدُو
بَعِيًا وَعَدَّوَأَحْتَى إِذَا أَدْرَكَهُ الْعَرْقُ قَالَ ءَأَمَنْتُ أَتَى إِلَهَ إِلَّا الَّذِي
ءَأَمَنْتُ بِهِ يَبْنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩٠﴾ ءَأَكْفَرُ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ
وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٩١﴾ قَالِيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ إِنَّكُونَ لَمِنَ
خَلْقِكَ ءَأَيَّةٌ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ ءَأَيِّنَا لَظَالِمُونَ ﴿٩٢﴾

"I mi prevedosmo preko mora sinove Israilove, a za petama su im bili Faraon i vojnici njegovi, progoneći ih ni krive ni dužne. A on, kad se poče daviti, uzviknu: 'Ja vjerujem da nema boga, osim Onoga u Koga vjeruju sinovi Israilovi i ja se pokoravam!'/90/ 'Zar sada, a prije si neposlušan bio i razdor sijao?'/91/ 'Danas ćemo izbaviti samo tijelo tvoje, da bi bio poučan primjer onima poslije tebe' - ali mnogi su ljudi ravnodušni prema Našim poukama. /92/

Allah Uzvišeni iznosi ovdje način potopa Faraona i njegove vojske. Pošto su Israeličani izašli iz Egipta pod vodstvom Musaa, a.s., a bilo ih je, prema nekim kazivanjima, šesto hiljada borbeno sposobnih, osim žena i djece. Za njima je u potjeru u sjaju i raskoši krenuo Faraon sa velikom vojskom. Niko iz njegove kraljevine, praktično, nije izostao. Prestigli su ih u vrijeme izlaska sunca, što je Israeličane strahovito uplašilo. Kad je nastupio osudni trenutak, Allah Uzvišeni naređuje Musau, a.s., da "udari" svojim štapom po moru, što on i čini, pa se more rastavlja na dvije strane, koje su izgledale kao veliko brdo na što se ukazalo dvanaest staza - za svako pleme po jedna.

Allah Uzvišeni zatim je naredio vjetru da osuši zemlju, **"I s njima suhim putem kroz more prođi, ne strahujući da će te on stići i da ćeš se utopiti."**(20:77) Pošto je posljednji Israeličanin prešao more, Faraon stiže sa svojom vojskom na drugu stranu mora. Ugledavši taj prizor, strahovito se uplaši i pođe da se vrati, ali je bilo kasno; odredba je pala, a dova primljena... Prenosi se da je u tom momentu došao Džibril, a.s., jašući na neždrijebnoj kobili, koja je tražila parenje, i stao pored Faraonovog konja, koji je zahrzao na nju. Džibril, a.s., tada je jurnuo u more, a za njim i Faraonov konj. Faraon se nije mogao uzdržati, pa se obratio svojim zapovjednicima riječima: "Israeličani nemaju više prava na more od nas!" I svi do posljednjeg krenuše prema moru. Melek Mikail pratio je njihovu pozadinu tjerajući sve do jednog da im se pridruže. Kad su se svi

našli u moru, a prethodnica je već bila na samom izlazu, Moćni Allah naređuje da se more sastavi i ono se sastavlja, tako da se niko od njih nije spasio. Talasi se počese dizati, spuštati i kovitlati nad Faraonom. To je smisao Allahovih riječi:

"I mi prevedosmo preko mora sinove Israilove, a za petama su bili Faraon i vojnici njegovi, progoneći ih ni krive ni dužne." A on, kad se poče daviti i kad ga uhvati smrtna agonija, uzviknu: **"Ja vjerujem da nema boga, osim Onoga u Kojeg vjeruju sinovi Israilovi i ja se pokoravam!"** Povjerovao je onda kada mu vjerovanje nije više koristilo kao što Allah Uzvišeni

kaže:

"Kad bi kaznu našu doživjeli, onda bi govorili: 'Mi vjerujemo u Allaha, u Njega Jedinog, a odričemo se onih koje smo Mu ravnim smatrali. Ali im vjerovanje njihovo kad bi kaznu Nasu doživjeli, ne bi nimalo koristilo, prema Allahovom zakonu koji je vrijedio za sve robove Njegove koji su bili nestali, i tada bi nevjernici stradali.'"(40:84) Zato Allah Uzvišeni, odgovarajući Faraonu, kad je rekao to što je rekao, kaže:

"Zar sad, a prije si neposlušan bio i razdor sijao", tj. zar je ovo vrijeme kad treba da kažeš: **"Vjerujem ..."**, a bio si prije Allahu neposlušan **"i razdor sijao na Zemlji i ljude zavodio"** **"I učinili smo ih vođama koji pozivaju u ono zbog čega se ide u vatru, a na Sudnjem danu niko im neće pomoći. I propratismo ih pro - kletstvom na ovome svijetu..."³⁸⁶ (28:41,42)**

Ovo što Allah Uzvišeni u Kur'anu kazuje o Faraonu i njegovom slučaju spada u tajne gajba kojima On podučava Svoga poslanika. Allah Uzvišeni zatim kaže: **"Danas ćemo izbaviti samo tijelo tvoje, da bi bio poučan primjer onima poslije tebe."** Ibn-Abbas i selef /učenjaci/ iz prvog perioda islama kažu da su neki Israeličani posumnjali u Faraonovu smrt, pa je Allah Uzvišeni naredio moru da izbacij njegovu mrtvo tijelo sa njegovim znamenitim oklopom, na jedno uzvišenje pored mora, kako bi se uvjerali u njegovu smrt i propast, pa Allah Uzvišeni kaže:

"Ali mnogi su ljudi ravnodušni prema našim poukama", tj. ne uzimaju savjete niti pouke iz toga. Njihova se propast dogodila na dan Ašure, kako prenosi

El-

Buharija od Ibn-Abbasa, koji kaže: (573) "Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., stigao u Medinu, zatekao je jevreje kako poste dan Ašure, pa ih je upitao: 'Kakav je to dan što postite?', a oni su mu odgovorili: 'To je dan u kome je Musa porazio Faraona.' Allahov Poslanik onda je rekao ashabima: 'Vama je Musa preči nego njima, pa postite taj dan.'"

Harun, a.s., aminao... Iz ovoga se jasno vidi da je aminanje kao i dova, kao što je i izgovaranje riječi "amin" poslije Fatihe isto kao i njeno učenje. Pogledaj komentar Fatihe u I tomu.

³⁸⁶ I pored ovoga postoji jedna grupa ljudi koji sažalijevaju Faraona i govore da je uzvjerovao!! A šta misle i kažu ako molimo Allaha, dž.š., da ih proživji sa Faraonom pa ma gdje on bio proživljen?

وَلَقَدْ

بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مَبُوءًا صِدْقٍ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ فَمَا اخْتَلَفُوا
حَتَّى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَا كَأُولَ
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾

"I Mi smo sinove Israilove u lijep predjel naselili i ukusnom hranom ih opskrbili, i tek kad im je došlo pravo saznanje, oni su se u mišljenju razišli. A Gospodar tvoj će im sigurno na Sudnjem danu presuditi o onome u čemu su se razilazili."/93/

Allah Uzvišeni iznosi kakvim je ahiretskim i dunjalučkim blagodatima obdario potomke Israilove, pa kaže: **"U lijep predjel (ih nastanili)"**. Postoji mišljenje da se to odnosi na predjele Egipta i Šama koji se graniče sa Kudsom (Jerusalimom). Nakon što je Allah Uzvišeni uništio Faraona i njegovu vojsku, Musaova se država ustalila na području cijelog Egipta, što se vidi iz sljedećeg ajeta o Faraonovom narodu,

gdje Uzvišeni kaže:

"I mi ih izvedosmo iz vrtova i rijeka, i riznica i dvoraca divnih. Eto tako je to bilo i Mi dadasmo da to naslijede sinovi Israilovi."

(26:58) Musa i Israelici su, međutim, težili da se nastane u području Kudsa/Jerusalema, boravištu Halilullaha-Ibrahima, a.s., gdje je u to vrijeme živio narod Amalika. Kako Israelici nisu htjeli da se bore, Allah Uzvišeni ih je protjerao u pustinju, gdje su ostali četrdeset godina. Tu je umro Harun, a zatim i Musa, a.s. Nakon njihove smrti Israelici su krenuli sa Jošu' ibn Nunom i uz Allahovu pomoć osvojili Kuds, gdje su ustalili svoju vlast dok je od njih nije preuzeo Nabukodonoser. Poslije toga Kuds je ponovo vraćen Israelicima, a zatim su ga preuzeli Bizantinci i vladali njim dugo vremena. U tom periodu Allah Uzvišeni šalje im Isaa, a.s., ali su se jevreji, Allah ih prokleo digli protiv njega, sklapajući savez sa grčkim vladarima, besramno ga optužujući da diže bunu u narodu protiv njih. Konačno uhvatiše jednog sličnog njemu, koga je Allah načinio sličnim Isau, a.s., i razapeše ga, vjerujući da je on Isa, a.s. Allah Uzvišeni kaže:

"...a sigurno je da ga nisu ubili, već ga je Allah uzdigao Sebi. A Allah je Silan i Mudar."
(4:157)

Tri stotine godina poslije Isa, a.s., u kršćanstvo prelazi Konstantin, jedan od bizantinskih kraljeva, koji bijaše filozof, s ciljem da napravi smutnju. Njemu su svećenici stavljali vjerske propise i zakone, koje su sami izmišljali, a on im je podigao crkve i samostane. Kršćanstvo se od tada odlikuje izmjenama i krivotvorstvom Isaove, a.s., vjere u kojoj je ostao samo manji broj svećenika, koji su zbog svoga ispravnog vjerovanja morali bježati u pustinjske samostane. Kršćanstvo je zavladao Šamom, Arabijskim poluotokom i rimskim provincijama. Tako je bilo sve

dok im taj primat nisu oduzeli ashabi pod vodstvom vladara pravovjernih - Omera ibn Hattaba, r.a. - neka je Allahu hvala! Allah Uzvišeni zatim kaže:

"...i ukusnom hranom ih opskrbili", tj. dali im halah opskrbu,

"...i tek kad im je došlo pravo saznanje, oni su se u mišljenju razišli", tj. nisu se ni u čemu razilazili sve dok im nije došlo znanje.³⁸⁷ Kako su se, međutim, među njima mogle pojaviti razlike kad im je Allah Uzvišeni objavom Tevrata otklonio sumnje i nejasnoće, jevreji su se, ipak, kaže Allahov Poslanik, s.a.v.s., u sahih hadisu, pocijepali na sedamdeset i jednu frakciju.

"A Gospodar će im tvoj sigurno na Sudnjem danu presuditi o onome u čemu su se razilazili."

فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْأَلِ الَّذِينَ
يَقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونُ
مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٩٤﴾ وَلَا تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونُ
مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٦﴾
وَلَوْ جَاءَهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٩٧﴾

"A ako sumnjaš u ono što ti objavljujemo upitaj one koji čitaju Knjigu, prije tebe objavljenu. Tebi Istina od Gospodara tvoga dolazi, i nikako ne budi od onih koji su u sumnji."/94/ "I ne budi nikako od onih koji Allahove dokaze ne priznaju, da ne bi bio izgubljen."/95/ "A oni kojima se ispuni Riječ Gospodara tvoga zaista neće vjerovati, "/96/ "makar im došli svi dokazi, sve dok ne doživi patnju nesnosnu."/97/

Katade ibn Dī'ame kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, rekao: (574) "...ne sumnjam i ne pitam." To također, potvrđuju Ibn-Abbas i Seid ibn Džubejr i Hasan el-Basri. U ovome je potvrda i proglaš ummetu da se opis njihovog poslanika nalazi u prethodnim knjigama, koje posjeduju Ehlul-kitab/sljedbenici Knjige, kao što Uzvišeni kaže:

"...onima koji će slijediti Poslanika, vjerovjesnika, koji neće znati ni čitati ni pisati, kojeg oni kod sebe u Tevratu i Indžilu zapisana nalaze." (7:157) Pa i pored ove nauke, koju poznaju iz svojih knjiga, kao što poznaju i sinove svoje, oni sumnjaju, skrivaju istinu i ne vjeruju, mada imaju pouzdane dokaze. Zato Allah Uzvišeni kaže:

³⁸⁷ Znanje ovdje znači Tevrat. Prije nego im je objavljen, židovi nisu znali propise Tevrata pa ih nisu izvršavali. Ali, nakon što je objavljen Tevrat i Allah objasnio Svoje propise u njemu, među njima je bilo onih koji su izvršavali te propise, a bilo je i onih koji nisu, i koji su ostali u svom neznanju. Tako su se oni međusobno razišli i o tome govore Allahove riječi: "...i nisu se razišli sve dok im nije došlo znanje." A Allah najbolje zna.

"A oni na kojima se ispuni Riječ Gospodara Tvoga, zaista, neće vjerovati, makar im došli svi dokazi, sve dok ne dožive patnju nesnosnu", tj. neće vjerovati kad im vjerovanje bude koristilo nego će povjerovati onda kada nikome njegovo vjerovanje neće koristiti, odnosno kada se smakne zastor i ugledaju nevidljivo koje su negirali i kada vide tešku kaznu. Tada nikome neće koristiti vjerovanje, ako nije prije vjerovao. Allah Uzvišeni zatim kaže:

فَلَوْلَا كَانَتْ

قُرْبَىٰءَ أَمِنْتَ فَنَفَعَهَا أَيْمَانُهَا إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ

عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿١٨٨﴾

"Zašto nije bilo nijednog grada koji je povjerovao i kome je vjerovanje njegovo koristilo osim naroda Junusova, kome smo kada je povjerovao sramnu patnju u životu na ovom svijetu otklonili i život mu još vrijeme produžili?" /98/

Allah Uzvišeni kaže: - zašto onda, nijedan grad (naselje) prošlih naroda, kome smo poslanike slali, nije u cijelosti vjerovao nego su svakog poslanika kojeg smo prije tebe, Muhammede, slali većinom u laž nagonili, kao što Allah Uzvišeni kaže:

"O kako su ljudi jadni; nijedan im poslanik nije došao a da mu se nisu narugali." (36:30) U sahih hadisu stoji: (575) "Predočeni su mi Allahovi poslanici, pa su neki prolazili sa skupinom ljudi, neki sa jednim čovjekom, neki sa dva, a s nekim poslanikom nije bio niko." Poslanik, zatim, spominje mnoštvo sljedbenika Musaa, a.s., pa onda svojih sljedbenika koji će prekriti Istok i Zapad. Cilj je ovog kazivanja da se istakne da nije bilo nijednog grada prošlih naroda, koji je u cijelosti vjerovao osim Junusovog, a.s., naroda... koji je vjerovao iz straha, da ga ne stigne kazna, na koju ih je upozoravao njihov poslanik, nakon što su se očima uvjerali u njene posljedice i nakon što ih je poslanik napustio. Tada su se iskreno obratili Allahu i iskreno Mu se predali. Tražeći Allahovu pomoć, doveli su svoju djecu, životinje i stoku i zamolili Allaha Uzvišenog da im otkloni kaznu, na koju ih je upozoravao njihov poslanik, na što im se Allah smilovao i otklonio im kaznu, kako Allah Uzvišeni kaže:

"...osim naroda Junusova, kome smo kad je povjerovao sramnu patnju u životu na ovom svijetu otklonili i život im još neko vrijeme produžili!" Komentatori su razilaze u tome da li im je otklonjena ahiretska dunjalučkom kaznom ili im je otklonjena samo ovosvjetska kazna. Ono što je očitije jeste da im je otklonjena i dunjalučka i ahiretska kazna, što potvrđuju Allahove Uzvišene riječi:

"I poslasmo ga stotini hiljada ljudi, i više, i oni povjerovaše, i njima dadasmo da do roka

određenog požive."(37:147) Njima se pripisuju vjerovanje, a vjerovanje spašava od ahiretske kazne - Allah najbolje zna. O ovom će slučaju, ako Bog da, detaljnije biti govora u poglavlju Es-Saffat, u 148. ajetu.

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ

لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جَمِيعًا أَفَأَنْتَ تُكْرَهُ الْتَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا
مُؤْمِنِينَ ﴿٩٩﴾ وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُوَفَّىٰ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَجْعَلُ الرَّجْسَ
عَلَىٰ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٠﴾

"Da Gospodar tvoj hoće, na Zemlji bi doista bili svi vjernici. Pa zašto onda ti da nagoniš ljude da budu vjernici?"/99/ "Nijedan čovjek nije vjernik bez Allahove volje; a On kažnjava one koji neće da razmisle."/100/

Allah Uzvišeni kaže: **"Da Gospodar tvoj hoće"**, o Muhammede, On bi dozvolio svim ljudima svijeta da vjeruju, pa bi svi povjerovali u ono što si im prenio. Allah Uzvišeni, međutim, s mudroču postupa u svemu što čini, pa kaže:

"A da je Gospodar tvoj htio, sve bi ljude sljedbenicima jedne vjere učinio. Međutim, oni će se uvijek u vjerovanju razilaziti, osim onih kojima se tvoj Gospodar smiluje. A zato ih je i stvorio." ³⁸⁸ **"I ispunit će se riječi Gospodara tvoga: napunit ću, zaista, Džehennem džinima i ljudima - zajedno!"** (11:118)

Allah Uzvišeni, zato kaže: **"Pa zašto onda, ti da nagoniš ljude"**, tj. da ih prisiljavaš **"da budu vjernici"**. To nije tvoja dužnost, niti briga, nego Allah

"u zabludi ostavlja onoga koga hoće, a na pravi put ukazuje onome kome hoće, pa ne izgaraj od žalosti za njima"(35:8), kao i drugi ajeti koji ukazuju da Allah čini što hoće; upućuje koga hoće, i u zabludi ostavlja koga hoće, prema Svome znanju, mudrosti i pravednosti.

Zato Uzvišeni kaže:

"Nijedan čovjek nije vjernik bez Allahove volje,"³⁸⁹ **a On kažnjava one koji neće da**

³⁸⁸ Tj. stvorio ih je da se ne razilaze u onome što je Allah naredio i zabranio. Svi koji su saglasni sa onim što je Allah objavio sa odredbama i zabranama u vjerovanju, ibadetom i međusobnim odnosima - u Njegovoj su milosti. Zato ih je On i stvorio.

³⁸⁹ Nema sumnje da se ništa ne dešava na Zemlji i na nebu i između njih osim Allahovom voljom i odredbom. Ono što On hoće, to biva, a ono što neće - to ne može ni biti. Pošto je vjerovanje glavna dobrovoljna obaveza, kao i druge dobrovoljne obaveze, to onaj ko je izvršava - zaslužuje Džennet, a onaj ko je ostavlja - Vatru. Nema sumnje da je svakom obavezniku predstavljeno vjerovanje i nevjerovanje, pa ko izabere vjerovanje, iz uvjerenja, vodeći se razumom, naukom i spoznajom, nagrada od Allaha je da on hoće i dozvoli da se u njegovoj duši ustali iman. Ko međutim, ignoriše razum i odbaci argumente i Božanske dokaze, izabравši nevjerstvo nad vjerovanjem, Allah će ga kazniti, jer nije upotrijebio svoj razum,

razmisle", tj. o Njegovim dokazima i argumentima. A On je pravedan u svemu tome; kad upućuje na pravi put i kad ostavlja u zabludi.

قُلْ أَنْظِرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا تُعْنَى الْآيَاتِ وَالَّذِينَ خَلَوْا عَنْ قَوْمِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠١﴾ فَهَلْ يَنْظُرُونَ
إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ قُلْ فَانظُرُوا إِلَىٰ مَا عَمِلْتُمْ
مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿١٠٢﴾ ثُمَّ نَحْنُ رُسُلْنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنَاجِ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

"Reci: 'Posmatrajte ono što je na nebesima i na Zemlji!' - a ni od kakve koristi neće biti dokazi i opomene narodu koji neće da vjeruje."/101/ "Zar oni čekaju da ih snađe nešto slično onome što je snašlo one koji su prije njih bili i nestali? Reci: 'Pa čekajte, i ja ću s vama čekati!'/102/ "Poslije smo spasavali poslanike Naše i one koji su vjerovali. Eto tako dužnost je Naša da spasimo vjernike."/103/

Allah Uzvišeni upućuje ljude na razmišljanje o stvaranju nebesa i Zemlje, o onome što se nalazi na nebesima - zvijezdama, Suncu, Mjesecu, o izmjeni dana i noći..., o visini, prostranstvu i ukrasima nebesa, o padanju kiše Allahovom odredbom, o oživljavanju kišom Zemlje poslije njene zamrlosti, o plodovima, rastinju, cvijeću, koje je Allah dao o životinjama koje je rasprosto po Zemlji, o čudima koja se u moru nalaze, o kretanju brodova po njemu, o potčinjenosti Moćnom Allahu, osim Koga drugog boga nema.

A potom Allah Uzvišeni kaže:

"Ni od kakve koristi neće biti dokazi i opomene narodu koji neće da vjeruje", tj. nikakvi nebeski i zemaljski znakovi, mu'džize Allahovih poslanika i dokazi koji potvrđuju njihovu istinitost, neće zadovoljiti one koji ne vjeruju.

Allah Uzvišeni zatim kaže:

"Zar oni čekaju da ih snađe nešto slično onome što je snašlo one koji su prije njih bili", tj. zar oni koji te u laž ugone, Muhammede, mogu očekivati drugu kaznu i osvetu, osim onu koju su doživjeli prošli narodi, koji su bili prije njih i koji su negirali i u laž ugonili poslanike.

"Poslije smo spasavali poslanike Naše i one koji su vjerovali. Eto tako, dužnost je Naša da spasimo vjernike."

Ovo je pravo na koje se Allah sam obavezao kako On kaže: **"Gospodar naš je sam Sebi propisao da bude milostiv."** (6:54) El-Buhari i Muslim bilježe da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (576)

"Allah je napisao i to se kod Njega iznad Arša nalazi, zaista: Moja milost prethodi mojoj srdžbi."³⁹⁰

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي فَلَا أَعْبُدُ
الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَقَّكُمْ
وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾ وَأَنْ أَقْرَءَ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا
وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٥﴾ وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ
وَلَا يَضُرُّكَ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٦﴾ وَإِنْ يَسْسَأْكَ
اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ
لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٧﴾

"Reci: 'O ljudi, ako vi sumnjate u ispravnost moje vjere - pa, ja se neću klanjati onima kojima se, mimo Allaha, vi klanjate, već ću se klanjati Allahu, Koji će vam duše uzeti. Meni je naređeno da budem vjernik' /104/ 'i: 'Predaj se pravoj vjeri, i nikako ne budi kumirima poklonik', /105/ 'i, pored Allaha, ne moli se onome ko ti ne može ni koristiti ni nauditi, jer ako bi to uradio bio bi, uistinu, nevjernik.' /106/ 'Ako ti Allah dade kakvu nevolju, niko je osim Njega ne može otkloniti, a ako ti zaželi dobro pa - niko ne može blagodat Njegovu spriječiti; On njome nagrađuje onoga koga hoće od robova Svojih; On prašta i milostiv je.' /107/

Allah Uzvišeni govori Svome Poslaniku, s.a.v.s.:

"Reci: 'O ljudi, ako sumnjate u ovu vjeru, koju sam vam donio od Allaha, znajte da ja neću obožavati one koje vi, pored Allaha, obožavate, nego ću obožavati Jedinog Allaha, Koji nema druga i Koji će vam život uzeti, kao što vam ga je i dao i Kome ćete se ponovo vratiti. Ja neću obožavati pored Allaha ono što vi obožavate. Pa pozovite ta vaša božanstva neka mi naude. A sigurno mi ne mogu niti nauditi niti koristi donijeti! Meni je naređeno da vjernik budem."

Allah Uzvišeni, zatim, kaže:

"Predaj se pravoj vjeri", tj. iskreno se predaj Onome Kome Jedinom pripada slava i veličina, **"i nipošto ne budi kumirima poklonik"**, što se nadovezuje na Allahove Uzvišene riječi: **"Meni je naređeno da budem vjernik."**

"Ako ti Allah dadne kakvu nevolju." U pojašnjenju da korist i šteta dolaze samo od Allaha, Koji jedino zaslužuje odanost i pokornost i Koji nema saučesnika, Hafiz ibn Asakir prenosi od Enesa ibn Malika, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (577) "Činite dobro cijeloga svoga života i izložite se

odnosno kao da je stvoren bez razuma. Zato Allah Uzvišeni za ove kaže: "Oni ne shvataju." Pravi put i zabluda dolaze tek kada se čovjek dobrovoljno opredijeli za vjerovanje ili nevjerovanje, pa ga Allah tako i usmjera na pravi put ili zabludu, kao nagradu za njegova djela. Allah nikome ne čini nepravdu....

³⁹⁰ Ali je Allah Svoju milost učinio zabranjenom nevjernicima na Sudnjem danu, a upisao ju je onima koji vjeruju i dobra djela čine i koji zekat daju. "Dat ću je onima koji se budu grijeha klonili i zekat davali i onima koji u dokaze Naše budu vjerovali." (7:156)

Allahovim mirisima, jer Allah ima mirise Svoje milosti, koje daje kome hoće od Svojih robova. I molite Ga da sakrije vaša ružna djela i da vas sačuva od straha."

"On prašta i milostiv je", tj. onome ko se pokaje, pa čak i od širka On prima pokajanje.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۚ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٨﴾
وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَأَصْبِرْ حَتَّىٰ يَخُذَكَ اللَّهُ ۗ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿١٠٩﴾

"Reci: 'O ljudi, Istina vam dolazi od Gospodara vašeg, i onaj ko se uputi pravim putem - uputio se za svoje dobro a onaj ko krene stranputicom, krenuo je na svoju štetu, a ja nisam vaš odvjetnik.'" /108/ **"Ti slijedi ono što ti se objavljuje i budi strpljiv dok Allah ne presudi, On je sudija najbolji!"**/109/

Allah Uzvišeni naređuje Svome Poslaniku, s.a.v.s., da saopći ljudima, da je ono što mu je došlo od Allaha - istina u koju nema sumnje, pa ko krene pravim putem, učinio je to za svoje dobro a ko izabere zabludu, sebi je štetu učinio.

"A ja nisam vaš odvjetnik", tj. ja nemam moći da vam pravi put dam. Ja vas samo opominjem, a pravi put samo Allah daje.

"Ti slijedi ono što ti se objavljuje i budi strpljiv", tj. drži se onoga što ti objavljuje tvoj Gospodar i budi strpljiv prema onima koji protiv tebe istupaju, **"dok Allah ne presudi"**, između tebe i njih,

"a On je najbolji sudija" sa Svojom pravdom i mudrošću - **"neka je Njemu Uzvišenom slava, nema drugog gospodara osim Njega!"**

**Kraj skraćenog komentara
poglavlja Junus.**

**Slijedi skraćeni komentar
poglavlja Hud.**

Allah je Prvi i Posljednji upućivač!

